

POLICIJA



Nr. 4 (8)

1925 m. balandžio mėn.

T U R I N Y S

	Pusl.
1. Valdininkų atsakomingumas, Ark. Presas . . .	2
2. Lenkų karo organizacijos veikimas Lietuvoje, P. Šniukšta	7
3. Pasienio policijos veikimas	12
4. Šis tas del pasų, Ark. Buchovas	18
5. Daktiloskopijos pasisekimai	19
6. Instrukcija miesto policininkams	20
7. Laikinos taisyklės pasienio (išskyrus Klaipėdos kraštą) vandenims nuomuoti žūklavimo tikslais	22
8. Valstybinių ir valdžios globojamų vandenų nuo- mavimo ir žuklystės tvarkymo reikalu . . .	23
9. Žinios	—

4-12

POLICIJA

MĖNESINIS LAIKRAŠTIS

REDAKCIJOS ir ADMINISTR. ADRESAS:

Kaunas, Ūkio g-vė 30.
Telef. 587.

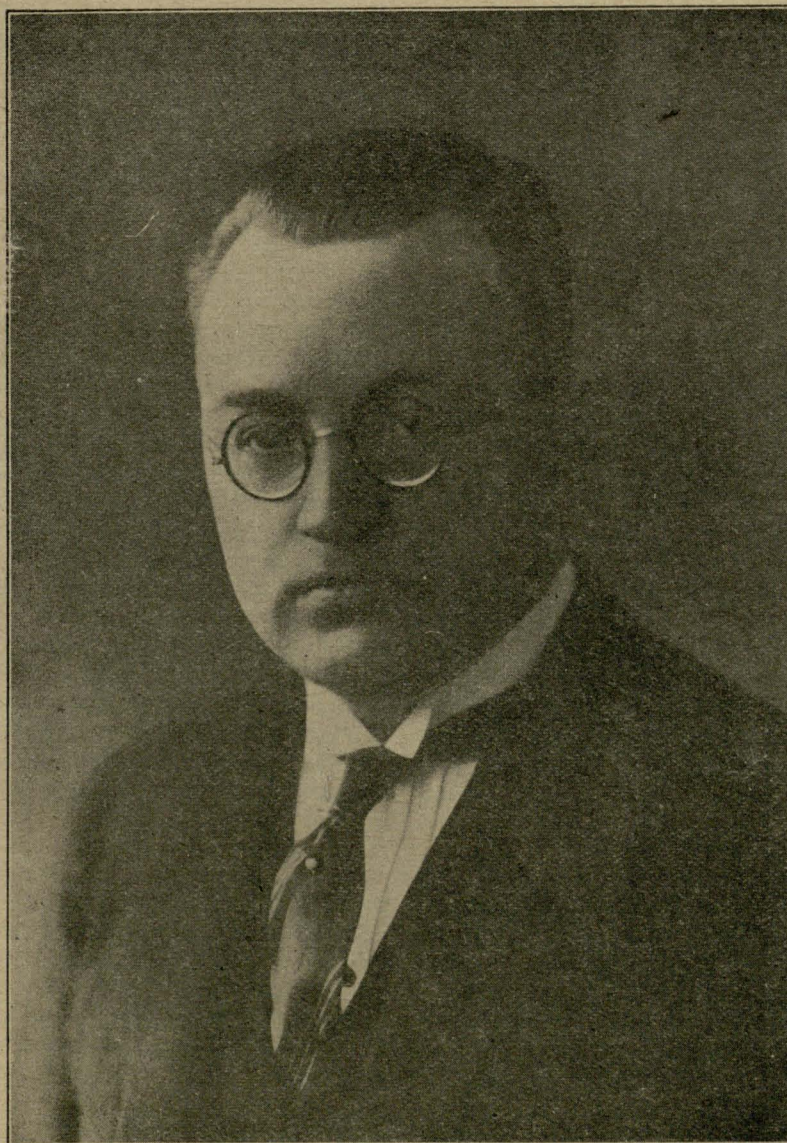
KAINA: Atsk. num. policijos tarnaut. 1 lit.

SKELBIMŲ KAINA: Petito eilutei arba
jos vietai po teksto 80 centų.

Nr. 4 (8)

1925 metų balandžio mėn.

II metai.



37454

134801



Vytautas Petrulis Ministeris Pirmininkas ir Finansų Ministeris.

Prof. Ark. Presas.

Valdininkų atsakomingumas.

Netekę parlamento pasitikėjimo, ministrai atsistatydina. Nesilaikančius įstatymų ministerius tautos atstovai gali duoti į teismą. Kai kuriose valstybėse juos teisia aukštųjų rūmų, kitose — paprastas teismas. Ministeriai atsako ne tik prieš civilį ir baudžiamąjį teismą, bet ir prieš vadinamąjį politiškaį: už jų valdymo «dorumą, teisingumą ir naudingumą». Del to kiekvienas pilietis yra pilnai apdraustas nuo aukštesniojo administracijos agento, ministerio sauvalės.

Ministeriams taikomieji atsakominguo nuostatai tinka taip pat ir visiems kitiems valdininkams. Parlamentas turi teisę daryti paklausimus ne tik del ministerių veikimo, bet taip pat ir del kiekvieno administracijos agento veikimo. Jis gali priversti agentą atsistatydinti arba duoti į teismą. Visose šalyse yra aukštesnieji, vidutiniai ir žemesnieji valdininkai. Kiekvienas jų turi šiek tiek nepriklausomos valdžios, kurią galėtų naudoti blogiems tikslams. Už tą valdžią jie privalo duoti tautai atskaitą, o prieš savo viršininkus jie teatsako tik už teisingą įsakymų pildymą. Tai yra vadinamasis tarnybos drausmės atsakomingumas.

Tauta valstybės tarnyboje neskiria aukštesniųjų nuo žemesniųjų valdininkų. Bet kokioje apylinkėje valstiaus raštininko veikimas atsilieps daug skaudžiau, negu pirmojo ministerio. Kai kada administracijos ir teismo raštinėse bylos guli ilgus metus, arba net visai žūna iš žemesniųjų raštinių valdininkų apsileidimo. Tokio apsileidimo rezultatai kartais būna labai svarbūs.

Šiaip šalyse, kur nėra valdininkų atsakominguo, tikslų įstatymų, pats valdymas ir valstybės tvarkos dvasia pareina nuo žemesniųjų agentų. Plačiai žinomas yra Čokke's pasakojimas: «Kas mus valdo».

Vokiečių rūmų freilinos kambarinei prireikė važiuoti į artimiausį miestelį pasimatyti su savo mylimuoju. Negalėdama pati viena išvykti, ji surėdė taip, kad su ja kartu vyko visi ministrai ir kamergeriai. Del to negalime sakyti valstybės

mašinoje vieną ratuką esant svarbesnį už kitą: čia visi yra atsakomingi.

Išžiūrėję į įvairių šalių įstatymų leidimą apie valstybės tarnybą, turime prieiti prie šios išvados. Valdininkų atsakomingumas pareina nuo jų santykių su vyresnybe: juo valdininkas labiau nepriklausomas, juo jis labiau apdraustas nuo aukštesniosios vyresnybės sauvalės, juo jis atsakomingesnis prieš tautą. Tokiose šalygose, nors tai ir keista atrodo, didelė valdžia ir plati iniciatyva ne tik nevirsta sauvale, bet yra valdininkų atsakominguo tinkamiausias pamatas. Antra vertus, ten, kur valdininkų idealas tėra vien tik aklas vyresnybei paklusnumas, kur visai panaikinta valdininko iniciatyva, sauvalė pasiekia aukščiausio laipsnio, ir apie valdininkų atsakominguą beveik nėra nė kalbos. Juo valdininkas turi mažiau valdžios, juo labiau jis ją naudoja blogiems tikslams. Drąsiai galima tvirtinti kad valstybėse, kur yra tokia tvarka, jokios valdininkų atsakomybės nėra.

Laisvos valstybės turi valdininkus su plačia iniciatyva. Biurokratiškose šalyse randame tik aklaį pildančius viršininko įsakymus valdininkus. Pirmuosius rasime angluose ir visose anglų pobūdžio valstybėse, pastaruosius — vokiečiuose ir dalinai prancūzuose.

Nepriklausomi ir laisvi valdininkai pasižymi visomis laisvų žmonių ypatybėmis. Jie pilnai įvertina savo pareigų svarbą, jaučiasi esą atsakomingi prieš tautą. Valdininkas atsako ne tik už blogą, kurį jis papildė, bet ir už gerą, kurio napadarė. Šiame pavyzdy vėl matome politiškaį atsakominguą išeinant iš teisės atsakominguo ribų.

Visai kas kita valdininkas, kaip aklas įrankis. Visos jo pareigos yra tikslūs, taip sakant, «automatiškas» įsakymų pildymas. «Tarnyboje negalvoti...» «Valdininkas neprivalo protauti...» Šitokiais posakiais rašytojai humoristai prasitardavo apie senų laikų valdininkus biurokratus. Tačiau šiuose posakiuose nieko juokinga nėra. Biurokratai valdininkai visai nebuvo tokie kvaili, kaip atrodė. Būdamas ne

savo tautos tarnautojas, bet tik vyresnybės įrankis, be jokios iniciatyvos, jis, iš tikrųjų, neprivalėjo protauti ir svarstyti. Mintis yra laisvos žmogaus dvasios išraiška, o vergų paklusnumui vyresnybei reikalingos visai priešingos laisvės dvasiai ypatybės.

Laisvos šalies valdininkas yra visų gerbiamas. Valdžia gerbia ir brangina jį dėl jo tarnybos; ji apmoka jo darbą visai tinkamu būdu. Valdininkas gyvena be vargo, nes taip tinka laisvos valstybės valdžios atstovui. Visuomenė taip pat jį gerbia, nes visi gerai žino, kad, esant atsakomumui ir spaudos laisvei, netinkamas žmogus negali būti ilgai valdininkas. Be to, valdininko veikimas visai atviras. Visuomenė kritikuoja, laisvai svarsto apie jo vartojamas priemones ir dėl to kiekvieną įvertina tiek, kiek jis užsitarnauja. Patys valdininkai taip pat viens kitą gerbia.

Valdininkams esant «aklu įrankiu», gaunama visai kitas vaizdas. Vyresnybė, valdžia savo valdininkų negerbia ir negali gerbti. Įrankiu naudojamas esant reikalui, jį meta lauk, kai jau nebereikalingas. Kalbėti apie kedės gerbimą būtų juokinga. Esmėje visi įrankiai tokie pat. Dėl tai to biurokratiškose valstybėse valdininkai taip panašūs į kits kitą, tarsi tos pat dėžės vynys. Valdžia tereikalauja iš valdininko, kaip iš kareivio, vien tik aklo klusnumo. Biurokratiškose šalyse valdžios stengiasi pavergti vidutinius ir žemesniuosius valdininkus ir net pačią tautą.

Patys valdininkai nesugeba būti gerbiami. Kas tarnauja biurokratuose? Vargo verčiami žmonės, arba siekiantieji valdžios, neatsižvelgiant į priemones. Menkutėlė valdininkų algą užtektinai įrodo jų valdžios negerbimą. Biurokratų valstybės valdininkai dažniausia negali pragyventi valdžios skirtąją algą. Jie verčiami arba pusbadžiai gyventi, duodami stoikų doros pavyzdį, kas labai retai teatsitinka, arba, dažniausia, ima iš gyventojų kyšius.

Valdininko negerbimas virsta kartais net panieka. Valdininko juriskonsulto, išėjusio aukštąjį mokslą ir sprendžiančio kartais sudėtingus teisės klausimus, darbą stato greta padienio darbininko, atliekančio juodą darbą. Istorijoje buvo atsitikimų, kad teisėjus apdovanodavo tais pat

atsižymėjimo ženklais, kaip ir karaliaus liokajus.

Visai suprantamas dalykas, jei visuomenė tokių valdininkų negerbia. Bet ir kokia galėtų būti jų reikšmė visuomenei? Nejpratę bet ką daryti be vyresnybės įsakymo, šie auksu išsiūtais mundirais vergai pasižymi didžiausiu neveiklumu.

Tokios tvarkos rezultatai labai liūdni. Biurokratiškos įstaigos su visais nieko neveikiančiais ir nepasotinamais valdininkais gula sunkia našta visam kraštui.

«Kalbų ministerijos», kaip jas Dikens'as vadina, kuriose kiekvienas valdininkas rūpinasi tik tuo, kad «darbas nebūtų dirbamas», tampa tikra kultūriškosios valstybės nelaime.

Rusas Saltykovas vadina jas «trukdymų ir kliūčių» ministerijomis. Todėl visai natūralu, jei visuomenė, norėdama, kad būtų darbas dirbamas, tokių valdininkų negerbia.

Ar gerbia jie patys save? Į šį klausimą taip pat reikia neigiamai atsakyti. Visi jų santykiai priklauso nuo jų turimosios valdžios ir įtakos į vyresnybę. Įtaka įgijama paprastai ne darbu ar dora, bet patarnavimais, o intrigos tarnybos pasisekime turi svarbiausią reikšmę. Todėl aišku, kaip valdininkai viens kitą įvertina.

Valdininkų tarpe susidaro kokia tai dirbtina sąvokų ir net jausmų atmosfera. Žmonės pakenčia ir net užsisloja už iš kalno žinomą vagį, o mažiausias garbės apsišaukimas sutinkamas juoku ar panieka.

Tūlas neseniai miręs valstybės veikėjas, beteisindamas kokią tai valdininką, prasitarė šiaip: «O kas mūsų laikuose ne niekšas?» Tokia biurokratiško aukšto valdininko nuomonė apie save ir kitus valdininkus.

II.

Tokia pažiūra į biurokratiškus valdininkus aiškinama taip pat ir jų skyrimo būdais. Laisvose valstybėse tarnybos vietos skiriamos asmenims, atsakantiems tam tikriems reikalavimams, kaip tai: egzaminus išlaikiusiems, atlikusiems tam tikrą konkurso darbą ir t. t. Šios stojimo į valstybės tarnybą sąlygos kartais būna net labai sunkios.

Pavyzdžiui, anglas, norėdamas būti taikos teisėju Indijoje, privalo išlaikyti

konkurso egzaminą. Be teisių ir teismo proceso, jis privalo mokėti beveik visas vietos gyventojų tarmes, kurių labai daug. Tokio egzamino sunkumą aiškiai įrodo, kad ir tas faktas, kad iš 20–30 konkurcentų teislaiko vos du ar trys.

Anksčiau Anglijoje ir ypač Prancūzijoje kai kurioms vietoms užimti buvo visai kitoks būdas, būtent, pardavimo.

Valdžia, ypač karaliai, dėl nuolatinės pinigų stokos, pradėjo pardavinėti vietas, kaip kad dabar titulai pardavinėjama. Valdžia tuo kartais labai daug pelnydavo. Daugelis rašytojų ir mokslininkų kėlė protestą prieš tokį turtingųjų klasių valdžios vietų prisavinimą ir aristokratijos palaikymą.

Tatai daugiausia kenkė kariuomenei. Kartais prityrusiais veteranais komandavo jaunas, mažai suprantas karo dalykus, aficeris. Užtekdamo turėti turto ir ryšių, kad įgyti sau kariuomenėje gerą vietą.

Tokia tvarka dabar jau tėra tik istorijos dalykas. Teliko vos šiekie tokie pėdsakai. Tiesa, kartais ir ši pardavimo sistema nebūdavo praigastinga. Taip, Prancūzijoje ji vaidino svarbią rolę konstitucijos laisvei įsigalėti.

Senovės prancūzų įstatymais, nė vienas įstatymas negalėjo veikti, kol jis nebuvo įtrauktas į aukštesniųjų teismo rūmų, vadinamųjų parlamentų, sąrašus.

Šių teismo parlamentų nariai, pirke savo tarnybos vietas, laikė jas tikrąja savo nuosavybe ir negalėjo būti keičiami.

Tokia padėtis prancūzų teismams padėjo veikti nepriklausomai. Jie net kovojo su karaliaus sauvale.

Ta kova senovėje ir prie Henriko III ir net prie paskutinių Liudvikų pilno pasisekimo neturėjo. Karaliaus sauvale pasiekė aukščiausio laipsnio ir baigėsi Didžiąja revoliucija. Bet vis dėlto Prancūzijos teismo parlamentai paliko ištisą garšių vardų virtinę. Jų vyriausias — Žanas Bodenas. Jie priešindavosi žmonių teisių neigimui ir išlaikė vergijos tamsybės metų teisės ir teisingumo pagrindus.

Net ir esant tokiai netinkamai sistemai, teismo parlamentų pirmininkai būdavo kartais tokie žmonės, kaip Monteskie (Montesquien). Ši sistema bent už pinigus padėdavo gabiems žmonėms įgyti aukštas valdžios vietas.

Biurokratiškose šalyse tarnybos vietas teigijai tik tie, kuriems vyresnybė savo noru suteikia. Kitaip sakant, neturėdamas aukštųjų valdininkų tarpe gerų pažįstamų, negausi tarnybos, nors būtumei ir gabių gabiausias žmogus.

Esant tokiai tvarkai, į valdininkus patenka ne turintieji pašaukimą žmonės, bet intrigantai, pasižymėję vadinamaisiais «liokajų» gabumais.

Cia ne pro šalį būtų žvilgtelėti į XVII ir XVIII amžių įvairių karalių dvarų ponių ir didikų memuarus ir laiškus. Čiuose Bakingamų, Rišeliė, Mazariki laikų paminkluose randame, kad nei užsitarnavimas, nei darbštumas, ar gabumai niekuomet neturėjo jokios reikšmės. Viską lėmė protekcija, ar nuotyki.

Dėlto šie valstybės politikos (!) principai darė stebuklus. Įstatymo padėčiai tokiose šalyse parodyt, duodame čia du pavyzdžius.

Vienoje valstybėje, kur, kaip paprastai būdavo tuomet, tarnybos vietas tegalėjo užimti vien bajorija, soste buvo moteris. Vieną kartą ryte, jai tebegulint lovoje, iš kamino pradėjo virsti dūmai. Teko kviesti mūrininką. Nesant jo prie rūmų, pašaukė pirmą gatvėj pasitaikiusį. Mūrininkas veikia sulaukė dūmus, pataisė krosnį ir, priėjęs prie valdovės lovos, nusizeminęs atsiklaupė ir pabučiavo jos koją. Bet ne čia buvo jo nuopelnas. Po to, atsigręžęs, jis, vėl nusizeminęs, pabučiavo buvusio ten svetimšalio valdovės favorito koją. Už tokį sumanumą mūrininkas buvo pakeltas į bajorus. Jo ainių herbą, veikiai grafo titulą gavusį, ir dabar tebedabina trys krosnių juškos.

Kitas labai ryškus, bet kur kas garbingesnis Rusų istorijoje pavyzdys. Imperatorius Povilas, vieną kartą bevaikščio damas žiemą Nevos krantu, sutiko aficerį. Jo trikampė kepurė buvo apsnigta. Imperatorius pažiūrėjo į jo kepurę ir tarė: — Tamsa brigadiras? — Brigadirų kepurės tuo metu būdavo papuoštos baltomis plunksnomis. — Ne, Jūsų Malonybė — tarė pastarasis, imperatoriaus žvilgsnį gaudydamas: — tai iš Dievol.. — Na, tai ką gi! — tarė Povilas: — aš Dievui neprieštarauju. Sveikinu tamsą brigadirą! —

Aficeris buvo pakeltas į aukštesnį laipsnį dėlto, kad pasirodė esąs sumanus.

Šiedu nuotyčiai yra išimtis, o pirmasis net laimingo. Mūrininko anūkas buvo žymus ministeris jo vardas žinomas baudžiauninkų atleidimo epochos istorijoje. Brigadiro istorijos nežinome. Protekcija buvo normali valdininkų skyrimo tvarka biurokratijoje.

Giminystė, arba vadinamasis nepotizmas, tokiose valdžiose pasiekia aukščiausį laipsnį. Tokios santvarkos valdininkuose tikrų žmonių beveik visai nėra. Tai tėra tik aprėdyti manekenai Alfonsas Dode savo garsiajame «Nababe» Napoleono III jo laikų valdininkus pavadino «hommes de tenue».

Biurokratiškose šalyse valdininkai yra kaip ir atskira kasta, palaikanti savo narius vien tik dėlto, kad jie valdininkai. Tėvo pareigos perduodamos sūnui paveldėjimo keliu. Pavyzdžiui, Prancūzų karalijoje ministerių vietose buvo ištisa Lamuanionų šeimynos kartų eilė. Vidutiniai ir žemesnieji valdininkai tampa atskiru gyventojų sluoksniu. Atsiranda atskiri valdininkų tipai, neturintieji tautos simpatijos. Išsireiškimai «diliginių sėkla», «rašalo siekla» ir panašūs yra visose biurokratiškos tvarkos šalyse.

III.

Grynai demokratiškose šalyse, kaip kad, pavyzdžiui, senovės Atėnuose ar iš dalies dabartinėje Šveicarijoje, profesionalių valdininkų beveik visai nėra. Esant tokiai valdymo formai, visos tarnybos vietos laikinos.

Piliečiai paeiliui atlieka valdininkų pareigas, kaip prisiekusiųjų teisėjų pareigos teisme kad esti atliekamos. Tuo būdu išlaikoma piliečių lygybė. Užleisdamas savo vietą kitam, ėjęs valdininko pareigas pilietis duoda savo tarnybos veikimo atskaitą.

Biurokratijose valdininkai, nebijodami baimės, tampa labai išdidūs. Į savo pavaldinius jie žiūri su panieka. Tokį apsiareiškimą sutinkame pirmų pirmiausia Vokietijoje, Prūsijoje ir šiaip kitų šalių vokiečių biurokratuose.

Norėdami arčiau pažinti biurokratus valdininkus, žvilgtelėkime bent kiek į Austrijos imperatoriaus Juozapo II-jo (1780 — 1790) istoriją.

Juozapas II-sis yra tai kaip ir koks vidurys

tarp Petro Didžiojo ir imperatoriaus Povilo. Jis įvesdinėjo liberalų reformas prievartos keliu.

Prievartos dėka liko daug blogo, o reformos jokių žymių nepaliko.

Monarchija virto visai biurokratiška, o imperatorius laikė savo didžiausia pareiga rūpintis, kad biurokratija kuo geriausiai vykdytų savo sunkią užduotį. Visiško žemesniųjų valdininkų savo vyresnybei priklausomybė buvo lankstus ir patogus imperatoriui valdymo įrankis. Subordinaciją jis visai suprato. «Mano nuomone», rašė jis: «susipykęs su vyresnybė tarnautojas visuomet būna kaltas». Atleidimui ir skyrimui į tarnystę priklausant vien tik nuo vyresnybės, valdininkai būdavo klusnūs «ne tik sąžinės, bet ir baimės dėliai».

Imperatorius, žinoma, nesipriešino tam, kad valdininkai būtų įsitikinę jo įsakymų tikslingumu. Vis dėlto geriausias raginti būdas buvo laikomas baimė. Tarnautojų sudėtis, Marijos Terezijos, Juozapo motinos, palikta, vertė imperatorių taip pat panašiai nusistatyti.

Patarėjų ir asesorių daugelis, patys nieko neįsąmąydamai, samdydavosi į savo vietas raštvedžius, kurie viską darė savo nuožiūra.

Kyšių ėmimas giliai įleido šaknis... Juozapas žiūrėjo į tai, kaip į «nedovantotiną nusikaltimą»... Valdininkų priežiūra buvo nuolatinė. Prūsijos pavyzdžiu, imperatorius įvedė konduito lapus, kuriuose žymėdavo ne tik metus ir valdininko tarnybos vietą, bet ir jo šeimynos padėtį, turtingumą, uolumą darbe, išsilavinimą, gabumus, būdo ypatumus ir blogus palinkimus ir ydas. Buvo net tam tikra (12 toji) rubrika su klausimu: «ar dorai ir krikščioniškai gyvena?»

Šiuos konduitus kasmet sustatinėdavo viršininkai, dėdami savo parašą ir laikydami didžiausioj paslapyt... Buvo net tikri lapai užvesti, kur valdininkai, atvykę tarnybon pasirašydavo, pažymėdami atvykimo laiką...

Valdininkus sekė jų privatiškam gyvenime... Juozapas buvo taupus. Savo reikalams naudoti raštinės įrankius buvo laikoma nusikalstamu darbu. Iš paleistųjų atostogoms išlaikydavo 10%, o pasivėlinus, net 25% algos. Žvakėms taupyti, tarnybos valandos buvo paskirtos nuo 9 val.

iki 3 po piet. Pakietams lako nevariodavo. Kurjerius tesiųsdavo tik išimtiniais atsitikimais.

Nuo šio paveikslo laikų praėjo štai jau šimtą su viršum metų. Bet ir dabar gerai žinome valstybes, kur ministerijose įvesti tie patys konduito lapai, ta pati šnipinėjimo sistema, sekanti valdininko išgertų arbatos stiklinių skaičių, tas pat godus šykštumas, sukraunąs milijonus niekam nežinomiems reikalams ir nuo vargšo darbuotojo priverstinu išlaikymu atimamas paskutinį centą. Žinome taip pat ministerijas, kur našlių ir našlaičių pensijos karpomos, kur sotūs valdininkai, už niekus gaunan tieji tūkstančiais dovanų, atsisako duoti menkiausią paspirtį iš bado mirštančiam doram darbininkui. Tos pačios priežastys išaukia tas pačias išvadas. Mat, tokia biurokratija visuose laikuose ir visam pasauly.

Valdininkų padėtis laisvose šalyse kur kas tvirtesnė, negu biurokratijose. Žinoma, valdininkai privalo būti klusnūs ir pildyti savo viršininkų įsakymus, bet tik sąžinės, o ne baimės verčiami.

Tiesa, net Anglijoje įstatymas nedraudžia valdininkų nuo ministerių valdžios. Visi gali būti viršininkų paleisti. Jei pakėlimų sistema ir gavo šokią tokią reglamentaciją, tai tik orders incouncil (tarybos įsakymu), kuriuos ministeris gali pakeisti, arba visai panaikinti, jei to panorėtų.

Tokia anglų valdininkų padėtis, bet tik įstatymų raide. Tikrumoje visai kas kita.

Teisingu Diuprie pasakymu, papročiai taiso įstatymus, ir anglų valdininkų padėtis kur kas pastovesnė, negu jų brolių kontinente. Jie tikrai yra nekeičiami, nors, einant įstatymu, jie gali būti visuomet atleisti nuo vietos. Aukštesnioji vyriausybė naudojasi šia teise tik neišvengtinam reikalui esant: praktikos sumetimai verčią ją žiūrėti pro pirštus į nesvarbius drausmės prasižengimus. Taip, pavyzdžiui, atleidimas iš tarnybos staff officer (aukštesnieji ir žemesnieji valdininkai) sukeltų didelę sensaciją ir galėtų sukelti rimtus debatus parlamente. Paprasto laiškanėsio atleidimas buvo didelio iš 2.160 lapų susirašinėjimo įteikimo parlamentui priežastis.

Konkurso egzaminai priimant į tarnystę, užtikrintas vietos turėjimas pastojus

ir atitarnavus pensija — tai esmingiausieji civilės tarnybos bruožai Anglijoje. Išskyrus dvi tris menkas išimtis. Šios sąlygos pildomos raštinės tarnyboj ir visose ministerijose skyrimuose. Tarnyba baigiasi valdininkui sulaukus 60 metų. Turėdamas 65 metus, valdininkas privalo atsistatydinti.

Prancūzijoje valdininkai neturi tiek nepriklausomybės ir tvirtos padėties, kaip anglai.

Įstatymų leidėjas tik retais atsitikimais reglamentuoja administracijos organų vidaus santvarką, nustato etatus ir algas, nurodo sąlygas, reikalingas vietoms užimti ir tarnybos eigos taisykles. Principe visa tai priklauso vykdomajai valdžiai. Taigi, visa priklauso nuo ministerio nuožiūros, kuris tveria ir naikina tarnybos vietas, elgiasi kaip tinkamas su visa ierarchija, darydamas iš kanceliarijų sekcijas, o iš sekcijų skyrius ir priešingai; jis skiria algas tokias, kokios jam tik ateina į galvą (Cuchard clarigny)— les finances depuis 1870).

Bet šis paveikslas ne taip jau baisus, nes Prancūzijoje ministrai ilgai nebūna valdžioje. Jie keičiasi labai dažnai ir patys yra parlamento ir visuomenės nuomonės priežiūroje. Be to, paskutiniu metu patys prancūzai pradeda net smulkmenose keisti valdžios centralizacijos principus. Centralizacija Prancūzijoje susidarė amžių bėgyje ir suteikė Prancūzijai vien tik blogą.

Neseniai išleistieji bendri administracijos nuostatai— skaitome Diuprės raštuose—ministerijų organizaciją sudarę, centro administracijai davė kai kurių garantijų. Pavyzdžiui, jie tegali būti ministerio atleisti nuo tarnybos tik administracijos tarybai išklausi; be to, patys agentai turi būti išklausti ir jiems visos gynimosi priemonės suteiktos.

Prancūzų publicistai labai energingai priešinosi vyresnybės galiai atstatyti nuo vietų valdininkus ir pastangoms tarnautojų valiai pavergti.

Valdžia — rašė Lerno Bole — reikalauja, kad užimęs kokią nors tarnybos vietą valstybėje žmogus pilnai priklausytų valdžiai. Ji be profesijos darbo reikalauja dar sau padėti visuose reikaluose; ji reikalauja iš valdininko tokių pat pažiūrų, kokias dabar turi valstybė; vargiai teteikia literatūros ir dailės klausimuose laisvę. Tikybos, filosofijos, pedagogijos

klausimuose ji yra tikra valdytoja. Dide-
liuose centruose valdininkai tirpsta minio-
je ir gali šios priespaudos išvengti, bet
mažuose miestuose ir kaimuose jie pavergti.

Prancūzijoje tauta apsaugota nuo val-
dininkų sauvalės esančiais profektūrose
administracijos teismais.

Prūsija — Anglijos priešingumas. Tai
—biurokратиškos šalies pavyzdys. Valdi-
ninkų padėtis ten tokia, kad vienai val-
dininkų klasei priklausąs valdininkas vi-
sai negali pereiti į kitą klasę. Tai tam
tikros rūšies kastos. Vyriausieji jų gyve-
nimo principai—vienos pusės aklas vyres-
nybei klusnumas, iš antros — bet kokio at-
sakomungumo prieš tautą stoka ir sauvalė.
Be to, Prūsijos valdininkai tikrenybėje ne-
keičiami. Konstitucijos šalys stengiasi tu-
rėti nekeičiamus teisėjus, kad apsaugoti
juos nuo administracijos spaudimo ir sau-
valės, o Prūsijoje kaip tik administracijos
valdininkai nekeičiami.

«Valdininkai»—rašė Šteinas savo ap-
linkrašty 1808 m.: «neprivalo daugiau būti
monarcho rankose nebyliu įrankiu, maši-
nomis, prieš savo valią pildančiomis sve-
timus įsakymus; aš noriu, kad nuo šiol jie
dirbtų valstybės darbą nepriklausimai
(selbstständig und selbstthätig) ir būtų vi-
sai nepriklausomi».

Šteino pageidavimai teliko vien tik
gražiais norais, išaugusi Prūsijos karo
jėga ir militarizmas išdildė paskutiniuosius
«nepriklausomybės» pragiedrulius.

Galų gale biurokratijos valdininkai
gavo vyraujančią įtaką šalies valdyme. Jie
darė spaudimą į parlamento narių rinki-
mus, o šalyje įsigalėjo karo policijos
režimas.

Buvusios Prūsijos valdininkai esmėje
tas pat, ką ir kareiviai Bent tokia į juos

valdžios pažiūra. Jie privalo daryti visa,
ką jiems įsakys. Jie neturi teisės turėti
savo politiškų įsitikinimų: jie privalo gy-
venti tik valdžios įsitikinimais. Jie pri-
valo elgtis ir jausti visai taip, kaip kad
Lerno Boli rašė.

Štai, pavyzdžiui, 1882 m. sausio 1 ra-
štas, be jokių komentarų aiškinąs Prūsijos
valdininkų padėtį.

Vilius I su Bismarko parašu skelbia
visiems savo valdininkams:

«Ministeriai privalo ginti mano kon-
stitucijos teises nuo visų prieš jas kėsini-
mųsi. To pat aš reikalauju nuo visų pri-
siekusių man valdininkų. Aš visai nema-
nau daryti rinkimams įtakos (sic!) Bet
gavusieji nuo manęs teisėtą valdžią val-
dininkai ir tie, kurie drausmės įstatymais
gali būti atstatyti nuo tarnybos gauną pa-
reigą, priesaika patvirtinta būti mano val-
džios politikos atstovais net ir rinkimuo-
se. Aš būsiu dėkingas visiems pildan-
tiems šią savo pareigą valdininkams ir
laukiu, kad jie visi gerai atsimindami (?),
susilaikys nuo bet kokios agitacijos prieš
mano valdžią, net rinkimų metu».

Iš visų aukščiau minėtų trijų šalių, be
abeja, geriausia Anglijos konstitucijos tvar-
ka. Ten valdininkai turi daugiausia ne-
priklausomybės ir atsakomingi už savo
veikimą prieš bendrą visiems teismą.

Kitokio pasirinkimo, kaip kad valdžios
perdavimas teismui, susidedančiam iš gar-
bingų ir nepriklausomų teisėjų, negali būti.

Užimantieji tarnybos vietas, atsakan-
tieji kaip ir ministeriai tik prieš teismą ir
nuolat visuomenės nuomonės kontroliuo-
jami asmens ir iš tikrųjų tik savo aukštam
pašaukimui. Negabūs ir neverti žmonės
neišbus valdžioje.

P. Šniukšta.

Lenkų karo organizacijos veikimas Lietuvoje.

(Kariuomenės Teismo P. O. V. bylos dokumentų daviniai)

P. Krašto Apsaugos Ministerio 1920-XII-28. 4204 leidimu.

(Taša. Žiūr. Nr. 3).

VII.

Pakraščių gynimo vadovybės Kauno
apygardėlės komendantas lenkų karinin-
kas podporučnikas Kowalec (Juzwik) savo

viršininkui poručnikui A. Beniowskiui pra-
nešinėdavo politikos srities žinias, savo-
tiškai jas nušviesdamas. Štai 1919 m.
balandžio 28 dienos raporto 20 Nr. žinios.

Pono Šaulio delegacijai į Varšuvą išvažiavus, Kaunioje pastebimas pakrypimas lenkų pusėn. Taigi balandžio 20 d. kunigas Olšauskas, užkietėjęs litvomanas, pasakė pamokslą apie lietuvių ir lenkų brolystę, «Ziemia Kowienska» gavo leidimą spausdintis. Šiomis dienomis numatoma kabineto permaina nauju, lenkuojančiu (fiłopolski). Tačiau iš kitos pusės vokiečių įtaka ir lietuvių šovinizmas dar labai didelis, ypač po Vilniaus paėmimo. Lietuvių spauda liūdi, kad Vilnių ištikusi didelė nelaimė, ir pažymi, kad lietuviai iki paskutinio kraujo lašo praliejimo stengsis jį atgauti. Vokiečių Civil Verwaltung, su p. Zimmerle priešaky, pasirėmęs Koalicijos įsakymu, ginti Lietuvą, kol ji pati sugebės atsiginti nuo visų išorinių priešų, stipriai remia lenkų—lietuvių skilimą. Jis sušelpė lietuvių išdą 100 milijonų markių pašalpos ir dėl to pasilieka Lietuvoje dar 2 mėnesius. Anot naujai pritraukto vokiečių žvalgybos agento žodžių, iš Civil-Verwaltungo, vokiečiai kariauti su lenkais nenori, bet su bolševikais kariaus, ir Lietuvoje pasiliks iki lietuviai panorės. Dabartinė vokiečių — junkerių politika ruošianti karą Lenkijai, kaip padariusiai Vokietijai daug nelaimių, jau niekuomet negrįs. Būdami Lietuvoje vokiečiai tiktai ginsis, bet patys nei lenkų, nei bolševikų nepuls.

Iš kitos pusės Koalicijos misija Kaune su didžiausiu pasiryžimu organizuoja Lietuvos valdžią, visai nesiskaitant su išorine įtaka. Karo ministerija, jos nurodymais, jau pertvarkyta. Kitos ministerijos pertvarkomos. Kauno uostas, jai prižiūrint, taip pat bus pertaisytas.

Tos Misijos Lietuvos naudai sėkmingos darbuotės labai realiu įrodymu yra tas faktas, kad iš Amerikos Lietuva greitai laiku gauna 1000 arklį ir amuniciją. Kaunijos lenkų visuomenė prie tos Misijos ir dabar negali prieiti, dėl to poručniko Kowalec jai buvo pasiūstas lenkų reikalais mamorijalas. Patys lietuviai savo valdžiai priešingi, nes paskelbtai mobilizacijai Babtuose, Seredžiuje ir Vilkijoje pasipriešino. Balandžio 25 dieną iš Babtų apylinkių buvę atsilankę į slaptą organizaciją 30 jaunų vyrų, pasiryžusių pradėti partizanų karą su lietuvių valdžia, kad tik išvengtų tarnavimo lietuvių armijoje.

Pačiame Kauno mieste «Lutnia» draugijos ir «Związek Robotniczy» (bendrai turį apie 1000 narių) yra užsidegę lenkų dvasios pasakingąja ugnimi. Delto politiniam darbui susidarė puikiausia dirva. Yra sunkenybių su dvarininkais, bet ir prie jų yra keliai prieiti. Delto nelaukiant poručniko Beniowskio parėdymų jau sudarytos organizacijos Kaunui pavergti, kuri darbą begalo palengvina Vilniaus paėmimas. Organizavimo darbo tempas būtų daug greitesnis, jei būtų iš Lenkijos prišūsta pagalba.

Be bendro pobūdžio žinių buvo pranešama ir apie smulkius įvykius. Taip, podporučnikas Kowalec (Juzwik) raporte 1919 m. gegužės m. 11 d. 23 Nr. pažymi, kad jo organizacijos žmogui Lietuvos armijos kareivis nuplėšęs nuo krūtinės lenkų arelį, kad žandarų viršininkas Jočys už iškabinimą lenkų vėliavos kokį tai kurnietį sumušęs, kad p. Sleževičius, kur tai pasakęs, kad geriau būsią su bolševikais, negu su lenkais dėtis, kad Mikuckis iškabins Lietuvių vėliavą ant «Sokol» buveinės ir, kad bendrai lenkus čia laiko sulenkėjusiais lietuviais, kurie dėl to ir esą toki biau rūš.

Podporučnikas Kowalec tame pat raporte gerėjasi, kad Kaunijos lenkai yra pasiryžę gintis ir lengvai duodasi organizuojami Kauno ir Šiaulių obvoduose ir, kad yra galimybės kelti visokeriopus darbininkų ir vienkiemių sukilimus — pučus. Trūksta tik agitacinės literatūros.

Tas pats Kowalec kitu 1919 m. gegužės m. 20 d. 25 Nr. raportu pranešė poručnikui Beniowskiui, kad Kaunioje krikščionių* demokratų reakcija virsta teroru prieš lenkus iš priežasties lenkų seimo nusistatymo Vilniaus klausimu. Jų obalsis «Kruvinu prakaitu dirbdami atgausime Vilnių, tai mūsų miestas, neleisime lenkų ponams pavergti mus» ir delto Kaunioje prasidėjo lenkų atstovų persekiojimas. Štai 1919 metų gegužės m. 19 d. p. Sokolowski gavo įsakymą apleisti Kauną per 48 valandas už straipsnius laikraštyje «Głos Kowienski» ir už verbavimą žmonių į lenkų kariuomenę. Lenkų draugija «Sokol» tą pačią dieną, t. y. 1919 m. gegužės m. 19 d. uždaryta ir įsakyta jai per 3 dienas likviduotis. Lenkų slaptos organizacijos žmonės, tarnaujį komendantūroje ir

žvalgyboje pranešė, kad yra numatyta daryti masinių kratų pas lenkus. Buvusis lenkų komiteto pirmininkas p. Junowicz, jau krėstas. Į Vilnių arba iš Vilniaus į Kauną lenkai absoliučiai negali važiuoti.

Per pastatytus ministerijose savo žmones podporučnikas Kowalec sužinodavo Lietuvių valdžios paslaptis ir tuoj jas pranešdavo poručnikui Beniowskiui. Tame pat raporte jis rašo Beniowskiui, kad Kaunijos valdžios pasiryžimas yra užimti Gardiną, Vilnių ir Suvalkus, priešingai atsitikus, karas su lenkais su vokiečių, arba bolševikų pagalba; ir kad vokiečiai tam pasiryžimui pritarė. Iš provincijos visokeriopas žinias Kowalecui pranešdavo taip pat savi žmonės. Taip Šiaulių obvodo komendantas Kurdzin (Dębski) 1919 m. birželio 12 d. Kauno apygardėlės komendantui raportu pranešė, kad lietuvių karių tarpe Šiauliuose yra tokių, kurie nenorėtų kariauti su lenkais, kad sodžiaus gyventojai nieko prieš lenkų atėjimą neturi, tik bijosi, kad lenkai juos nekankintų, kaip tai darė baudžiavos laikais. Jo žodžiais lietuvių inteligentija yra be galo užsikirtusi ir dega lenkų neapykanta; savo nusistatyme užkietėjusi, ji jokių kompromisų nepripažįsta. Del to nors sodiečių tarpe būtų labai naudinga skleisti brošiūrų lenkų — lietuvių unijos dvasia, remiantis bendra tikyba, nes tai yra geriausias argumentas, kursai taiko stačiai į lietuvių liaudies širdį. Tame pat raporte komendantas Kurdzin (Dębski) priduria, kad santykiai lietuvių su vokiečiais visai pablogėjo ir, kad lietuviai kariai reikalauja vokiečių iš Lietuvos pasišalinti.

Bendrai, Kauno apygardėlės slaptoji komendantūra labai vertino agitaciją atskiromis brošiūromis ir laikraščiuose. Delto Kauno apygardėlės komendantas, podporučnikas Sekunda buvo pristatęs poručnikui Beniowskiui šelpti pinigais lenkų spaudą Kaune. Jo pristatymas buvo patenkintas, būtent: Lenkų kariuomenės vyriausios karo vadovybės generalinio štabo 1919 m. gegužės m. 9 d. įsakymu Nr. 4985/II, gautu informacijos skyriuje prie šiaurės—rytų fronto vadovybės 1919 m. gegužės m. 10 dieną įein. Nr. 204 § 5 oju leista minėtam informacijos biūrai subsidijuoti lenkų spaudą einančią šiaurės—rytų fronto plotuose,

ir už fronto («Nasz Kraj», «Ojczyzna», «Dziennik Wilenski» ir kitus).

Be to, skrajojantis instruktorius Urbanowicz (Balicki) 1919 m. birželio 10 dieną prisiuntė Kauno apygardėlės komendantui raportą 2 Nr. apie savo kelionės įspūdžius iš Žemaitijos. Jo žodžiais, lietuviai vengia tarnauti kariuomenėje. Tą faktą įrodo Raseinių vargonininkas, tvirtindamas, kad viešpataujant rusams kreipdavosi į jį prašydami perdirbti metus metrikuose, kad pasiliuosuoti nuo kariuomenės, 2—3 žmonės į metus, dabar, esant lietuvių valdžiai, į jį kreipiasi po keletą žmonių per savaitę. Ypač nenori tarnauti kariuomenėje valstiečiai. Tie valstiečiai (chlopai) prie lenkų jokios neapykantos nejaučia, jie mano, kad Lietuva nepriklausoma išsilaikyti neišgalės; pirma jie norėjo dėtis su rusais, vėliau su Amerika, dabar su Anglija (ieškoma stipraus sąjungininko). Jie visai nežino, kad Lenkija yra nepriklausoma valstybė ir kuomet jiems tai pasakai, tai jie džiaugiasi ir gerėjasi sakdami «Tai būtų gerai, su Lenkija būtų daug geriau negu su Anglija, kuri esanti už jūrų». Tikybos vienodumas daug reiškia, pastebi skrajojantis instruktorius Urbanowicz—Balicki, ir reikalauja brošiūrų apie Lenkijos galingumą ir apie galimus santykius su čionykščia liaudimi. Reikia kariauti su antilenkiška agitacija Raseiniuose, kurią veda laikraštis «Žemaitija», redaguojamas šovinisto lietuvio Kuraičio ir dviejų žydelių—bolševikų. Jų agitacija pasiekia tikslą. Jie leidžia paskalas, kad jau greit ateis lenkai, žmonės jų su prielankumu laukia, bet lenkai neateina! Žmonės apsivilia, nustoja tikėti į Lenkijos galingumą, o tuo tarpu Lietuvos jėgos jų vaidentuvėje išauga iki 80,000 karių.

VIII.

Organizacijos žvalgybos darbams Kaunijoje visur buvo verbuojami žmonės ir surinktos žinios siunčiamos Lenkijon. Taip podporučniko Kowaleco buvo pritrauktas į organizaciją «ob. D. w Pot.», kursai sutiko palaikyti ryšius su Kowalecu etapo tikslams. 1919 m. balandžio 16 dieną Gardinas užmezgė kontaktą su Kowalecu Kaune. Per atvykusį iš Gardino kurjerį buvo pasiųstos iš Kauno į Gardiną surinktos žvalgybos žinios. Tikslesnės žinioms

iš vokiečių gauti, į darbą buvo įtrauktas Civil-Verwaltungo sekretorius ir kiti asmenys, tarnaujant Civil-Verwaltunge ir vokiečių komendantūroje. 1919 m. balandžio 25 d. iš priežasties pamatuotų gandų, kad lenkų kariuomenė užėmė Vilnių, buvo pasiųstas į Vilnių kurjeris su žvalgybos žiniomis ir prašymu užmegzti nuolatinį kontaktą su Kaunu. Balandžio 27 d. į Vilnių buvo pasiųstas su raportu 20 Nr. ob. J. Niekrasz (J. Jelski), kursai sėkmingai dirbo apygardėlės naudai ir jau nuo balandžio 1 dienos buvo užlaikytas apygardėlėje podporučniko Sekundos pažadėjimais, ir dėl to buvo pristatytas paskirti jį apygardėlės tarnybai ir išmokėti jam nuo balandžio 1 dienos algą.

Poručnikas Chrzastowski Šiauliuose užmezgė ryšius gelžkelio stoty, vokiečių telefonų biūre, Šaulių, Panevėžio, Radviliškio, Kurtavėnų ir Kursėnų vokiečių komendantūrose ir pats važinėjo į Liepoją.

Podporučniko Kowaleco raporte 19 Nr. buvo pasiųstos į Lenkiją smulkios žinios apie Lietuvių kariuomenės skaičių, jos dislokaciją, sudėtį, ginklus ir pažymėtą, kad 60% lietuvių armijos nenori kariauti su Lenkija, ir kad Kaune bolševikai dar prieš Vilniaus užėmimą veikė slapta ir atvirai. Jų karo būriai turi 400 brauningų, 1 kulkosvaidį, daugybę šovinių ir labai daug granatų. Dabar, lenkams Vilnių užėmus Hindenburgo politika drauge su stipria vokiečių žandarų akcija užgniaužė Kauno bolševikų judėjimą.

Susisiekimui su Vilnium buvo surasti tikslūs keliai ir smulkiai aprašyti. Taip, iš Ukmergės 1919 m. balandžio 23 d. p. Pekonowska pranešė į D. O. K., kad geriausias kelias iš Vilniaus į Ukmergę Maišogala traktu iki Kabako (4 kilometrai prieš Maišogalą), paskui šunkeliais per Karvius, Juodžius, Antanaičius, kur galima pernaktuoti pas p. Visockius, pirmoje grįčioje po dešinei, paskui per Širvintus į Ukmergę.

Susisiekimui Vilniaus su Panevėžiu pranešimais ob. Z. Šteinaitės 1919 m. gegužės m. 10–16 d. nurodytas toks kelias: Maišogala, kur yra lenkų sargybvietė, Širvintai, kur stovi lietuvių sargyba, Vepriai, kur dvaro trobesiuose, taip vadiname balagane, pas ordinarčiką galima gauti arklius, už kuriuos tenka labai brangiai mokėti. Reikia turėti lietuvių komendanto

leidimą, delto, kad lietuvių sargybos visur reikalauja leidimo; sargybos pasitaiko toliau Šėtos, Pagirių ir Ukmergės linijoje. Iki Šventosios upės žmonės lenkams užjaučia, už Šventosios nekenčia bolševikų ir labai malonūs lietuvių kariuomenei ir tai tokiam laipsnyje, kad įtariamus pašaliečius patys valstiečiai išduoda lietuvių kariuomenei, nurodydami jų išvaizdą, kelionės kryptį ir t. t. Prieš Pagirius, Anielovo dvare, pas p. M. Downorowicz galima prašyti nakvinės ir poilsui vietos.

Beto, susisiekimui Vilniaus su Kaunu ob. Baska 1919 m. gegužės m. 14 d. suteikė tokių žinių:

1) kelias per Maišogalą, Zielionką, Papiernią, Zubliškį, savininkė vyresnioji poni, prie kurios reikia kreiptis p. Stankevičienės vardu, Vilnius, Vilniaus ir Trakų gatvių kampas, Sokolowskio, viešbutis b. 5, «išvažiuoja po šventadienio», ji nurodys kelią į Širvintus ir Ukmergę, kur gyvena prie p. Stankevičienės Rykalo adjutantas palengvins kelionę į Kauną. 2) kelias per Kėdainius — Podgojus, arba Podgierius, (arba Przydatki) dvaras p. Buhartienės (kreiptis į vyresniąją panelę). 1919 m. gegužės mėn. 25 d. ta pati ob. Baska dar tiksliau apibūdina nurodytus kelius, pažymėdama, kad ji keliavusi iš Maišogalos per Zielionką, Papiernią, Gelvonus iki Pabaisko, nakvojusi p. Bilevičienės Noceliškių folvarke ir Ukmergėje pas p. Stankevičienę. Iš Kauno keliavusi į Rumšiškės, (5 verstai nuo Rumšiškių prie Bortkūnų sodžiaus yra Frankovo folvarkas, kur gyvena p. p. Gorskiai, atsišaukti ant Niekraszo) Pokertai, Kietaviškis, Vievis, (sargybos geriausia apeiti), Kaune kreiptis: 1) į p. Stravinskienę, Laisvės alėja 20 Nr., atsišaukti ant Plavinskio iš Lydos, klausti Kowalecą arba Niekraszą, 2) į komisio krautuvę Zaborskio, klausti Kowalecą, jis ten įregistruotas pardavėju, 3) į Niekraszų šeimą (dom) Kalnų gatvė 36 (dabar 8) Nr., galima naudotis išimtiniais atsitikimais, atsižvelgiant į savininko asmenį. 1919 m. gegužės mėn. 21 d. ob. Cytowicaite (Kuba) nurodė Vilniaus žvalgybininkams Kaune kreiptis į Sokolowskį, Žemės, Ūkio Sindikatę, kursai painformuotas apie viską, kas Kaune dedasi. Ta pati ob. Pekanowska antru kartu nurodė kelią iš Vilniaus į Kauną šia kryptimi: iki Vakos gelžkelio,

iki Lentvario pėsčia, iš Lentvario į Vievj arkline platforma, tarpininkaujant ruožo viršininkui p. Karas, per Žaslius iki Kaišėdorių samdytais arkliais, iš Kaišėdorių gelžkelio. 1919 m. birželio 17 d. jau pats Kowalec Vilniaus žvalgybininkams nurodė naują kelią: iki Vakos gelžkelio, N. Traikai, Semeliškės, būrio komanda, 5 v. Berberiški p. Serewicz, 5 v. prieš liniją, Dendry, Buda, Kavkunie, miškas, Eiginiškiai Buwidowce, ekonomas Munkiewicz, savininkas Rymšewicz, Kaišiškiai—Bortkūnai, 28 v. iki Kauno, Frankovo p.p. Gorskiai, Rumšiskės. Kitas kelias per Našlėnus (Jonas Majewskis) ir Jonavą. Adresai Kaune: Laisvės alėja 20 Nr. (namai kieme) p. Stravinskienė, kino «Oaza», Zaborsko komiso krautuvė arba Vilijos krantas prie...

1919 m. gegužės mėn. 21 d. Cytowicaitė Vilniaus žvalgybininkams nurodė adresus Šiauliuose Julijono Kurdzino, pašto ir telegrafo valdyboje, Edmundo Urbanovičiaus (Balickio) Hindenburgo gatvėje, Lapo namai, už malūno.

Visos tais keliais surinktos žinios buvo siunčiamos Lenkijon. Taip Pakraščių gynimo vadovybės Kauno apygardėlės laikinasis komendantas Raimundas Kowalec (slapyvardė Adam Juzwik) raportu 25 Nr. 1919 m. gegužės m. 20 d. pranešė poručnikui A. Beniowskiui, Pakraščių gynimo vadovybės vadui, kad Kauno gelžkelių stoty žvalgybai jis turįs savo žmonių, kad kariuomenės priesaikos metu 13 karininkų lenkų, nenorėdami prisiekti nepakėlė rankų ir dėl to buvo nubausti 5 dienomis naminio arešto ir tuo būdu byla buvo likviduota, kad, lenkams užėmus Vilnių, lietuviai kareiviai Kaune, padarė nutarimą su lenkais nekariauti ir kad II eskadrono sieržantas Šukšta, po priesaikos padavė raportą, prašydamas paliuosuoti jį iš tarnybos iš priežasties daromos prievartos kariauti su lenkais.

1919 m. gegužės m. 28 d. raportu Nr. 1/26 poručnikas Kowalec pranešė poručnikui Beniowskiui kuo smulkiausias žinias apie Lietuvių kariuomenės skaičių, sudėtį, apsiginklavimą ir dislokaciją. Tame raporte pažymėta, kad Lietuvių kariuomenėje kareivių lietuvių 95%, lenkų 5%, karininkų lietuvių 40%, likusieji lenkai—Dowborčikai. Be to pabrėžta, kad savanorių Solkarskio pulke, stovinčiame paliai Biržus, komandos kalba yra lenkų ir kad tas pul-

kas esąs lenkų įtakoje (pod naszym wpływem) ir be to pabraukta, kad auto mokyklos vedėju būsiąs paskirtas savo žmogus inžinieris Sipowicz.

Vilniaus su Kaunu susisiekimui palengvinti buvo įteigtas ryšių etapas. Tūlas Wielhorski 1919 m. gegužės m. 29 d. raportu 2 Nr. pranešė Pakraščių gynimo vadovybei, kad siunčiamiems iš Vilniaus ir iš Kauno raportams pasikeisti, jis suradęs vietą Našlėnų dvare, kurs randasi 12 kilometrų į rytus nuo Žaslių. Raportams pakeisti reikia atidavinėti to dvaro ūkvedžiui Jonui Majewskiui, kursai iš savo pusės prie gaunamų raportų dės ir savo pranešimus. Wielhorski pavedė jo globai žvalgybos uždavinius atlikti Vievio Kaišėdorių srityse (revir). Tame dvare kurjeriai turėjo susitikti kas penktadienį. Pirmas susitikimas turėjo įvykti birželio 6 d. Be to, Wielhorski prašė pranešti p. Lechnickiui, kad jam nereikalingas iš Lenkijos organizavimo darbo žinovas, bet tik reikalingas prityręs laikrastininkas.

Šiaulių obvodo komendantas Kurdzin (Dębski) 1919 m. birželio 12 d. raportu 1 Nr. pranešė Kauno apygardėlės komendantui smulkias žinias apie Lietuvių kariuomenės Šiaulių įgulos sudėtį, žmonių ir ginklų skaičių, aspiracijas, pabrėždamas, kad kareiviai apsileidę, neturi pasiryžimo ginti tėvynę, ir kad jų tėvai tokį nusistatymą palaiko.

Jan Kurzewicz (slapyvardė Sokolowski Bialy) 1919 m. birželio m. 16 d. raportu 1 Nr. praneša Kauno apygardėlės žvalgybos skyriui, kad jis turi galimybės gauti žinias iš Lietuvių Generalinio Stabo.

Skrajojantis instruktorius Urbanowicz—Balicki 1919 m. birželio 10 d. prisiuntė Kauno apygardėlės komendantui raportą 2 Nr., kuriame nustatyti ryšių punktai: 1) Šiauliuose pas obvodo komendantą Kurdziną—Dębskį ir jo padėjėją Monkievičių (Šėp), pas juos dirba dar Galinat (Perla), 2) Raseiniuose pas p. Ostrowskienę, 3) Kražiuose pas Sukscianką (Apeiko), 4) Kelm. apyl. Paverpėnų dvare pas Gilbutą, 5) Telšiuose pas p. Ireną Dobkiewicz, 6) Kurtavėnuose pas Platerą, 7) Joniškio apylinkėje Salkūnų dvare per Chrapowickį arba Medekšą, 8) Biržuose pas lietuvių komendantą Solkarskį ir pažadėta greitai laiku įsteigti ryšių punktus Panevėžyje, Kuršėnuose ir kitur.

Pasienio policijos tarnyba.

Po Didžiojo karo veik visoje Europoje valstybių sienų apsauga perėjo iš kariuomenės pasienio policijai, kur prieš D. karą didžiojoje saugodavo tam skirtos kariuomenės dalys.

Lietuvos valstybė, ypač naujai pradėjus darbą iš pat pamatų, kiek suspėjus atsiginti plėšriuosius priešus, taip pat patatė sienų sargybai pasienio policiją.

Bendrai, tos atmainos priežastimi galėjo būti naujos žmonijos pažiūros. Mažiau užjaučiama karams, taigi ir tokiems pasiruoti dedama kuo mažiausia laiko, nes didesnę jo dalį sunaudojama produktyviam darbu. Antra — nelaikyti žmonės, prie varta atitrauktus nuo jų kasdieninio darbo ten, kur jų funkcijas gali išpildyti tam dalykui noriai pasisventę žmonės. Be to, kariuomenė, kaip gana komplikauta organizacija su štabais, intendantūromis, sandėliais, transportais, atsarga ir kit. sudaro žymius apsunkinimus ir viršijančias valstybei išlaidas.

Sienų saugojimas po karo įgavo daugiau aktualės reikšmės negu prieš karą, nes pairusi karo metu prekyba nesuspėjo įeiti į normales vėžes bei lygsvarą ir to netobulumo dėka sienos daugiau įgavo reikšmės slaptam kontrabandos judėjimui, kuris kaip valstybei, taip ir šalies ūkiui bei pramonei sudaro didelius nuostolius, būtent:

1) kad už prekes ar tai gyvulius kontrabandos keliu atgabentus ar išgabentus valstybė negauna nustatyto maito,

2) eina daugiausia tos prekės, kurios įstatymais uždraustos įleisti ar išvežti, ir

3) kontrabandos keliu įgabentos prekės, lengvai konkuruoja su valstybės pramonės ir ūkio gaminiais ir tuo būdu ją griaua.

Taip pat nemažos žalos valstybei sudaro nelegalis per sieną asmenų judėjimas, kuris ypač išsiplėtęs dėka nesureguliuotiems tarp valstybių politiniams santykiams (Lietuva — Lenkija), su kuriais tenka kovoti veik vien tik pasienio policijai.

Tobulam sienų apsaugojimui, pasienio policija privalo sukurti specialų savo mokslą tyrinėti ir mokėti naudotis visomis įpatybėmis jėgų ir būdų — sienų apsau-

gos darbe, t. y. parengti savo darbui tobulą taktiką.

Pasienio policijos darbuotės tobulinimas, privalėtų būti nagrinėjamas bendram barų viršininkų ir aukštesniųjų viršininkų bei kitų specialistų suvažiavime, rajonų viršininkų ir barų viršininkų susirinkimuose, rengiant tokiems susirinkimams referatų įvairiais sienos apsaugos klausimais, be to, studijuojant svetimų valstybių pasienio policijos darbuotę per pasiųstus tam tikslui specializuotus valdininkus (Olandijon, Čekoslovakijon), išrašinėjant tuo klausimu svetimų valstybių literatūrą, įsteigiant specialę centre biblioteką, per specialius laikraščius ir galop išleidžiant tobulus, plačius pasienio policijai statutus — vadovėlius; taip pat reikalinga pasienio policijai mokykla, kurios tikslai būtų auklėti ir parengti sargybų viršininkus ir sargybinius.

Pereinant prie kai kurių sienos apsaugos klausimų tenka priminti, kad jie paimti iš patyrimų didžiojoje demarkacijos liniją saugojant, dalinai iš kariuomenės laikų ir vėliau pasienio policijoje gautų patyrimų. Šioje vietoje pasienio policija būdama neskaitlingam skaičiui, be tiesioginio uždavinio — kovoti su kontrabanda ir nelegale imigracija bei emigracija, neturi pamiršti karinių avangardo dalių uždavinio, todėl gvildenant jos darbuotę, tenka laikytis ypatingo atspalvio, gal nepilnai taikytino kitų sienų policijai, be to, daugiau prieinamai sausumos sienų apsaugoje.

A. Sienos apsauga.

Prie sienos apsaugos priklauso:

- 1) sekimas bei patruliavimas sienos,
- 2) sekimas slapukais ir,
- 3) slaptas sekimas, organizuotas iš vietos gyventojų.

Sekimas bei patruliavimas sienos — yra tam tikras judėjimas pačia siena tikslu:

a) neduoti galimybės svetimon valstybėn pereiti bei pervaziuoti, pervesti gyvulius, pernešti prekes asmenims apsilenkiantiems pereinamą punktą ar muitinę; prasižengiančius sulaikyti;

b) sulaikyti vykstančius iš svetimos

valstybės be teisėto leidimo ir nenustatytomis vietomis;

c) sekti bei nurodyti pėdsakus spėjusių pervaziuoti ar pereiti sieną vienon ar kiton pusėn.

Sienos patruliavimą atlieka pasienio policijos tarnautojas ginkluotas šautuvu ir durtuvu; jis vadinasi sienos sargybinis.

Sienos sargybinio judesys, kiek galint privalo būti paslėptas; jam barelis dienos metu esti toks ilgumo, kad iš vieno galo iki kito liuosai galėtų praeiti per 1 val.—1 val. 15 min. laiko, t. y. ne daugiau $3\frac{1}{2}$ —4 klm. Dienos metu nekalnuotą ir miškais neapaugusį barelį sargybiniui patogiau sekti iš aukštesnių vietų, mažiau laikantis šabloninio judėjimo. Nakties metu sienos sargybiniui barelis duodamas tokio ilgumo, kad jį lėta eiseną galėtų praeiti per pusę valandos laiko, t. y. apie $1\frac{1}{2}$ klm.

Turint galvoje nežymų sargybos žmonių skaičių, reikia pratinti į sienos sargybinius siųsti, kaip dieną, taip ir naktį—po vieną, bet ne po du vienon vieton.

Sienos sargybinis yra nuolatinis, kaip dienos, taip ir nakties sienos budėtojas, todėl jo tikslų budėjimą nustatoma tam tikru metodu, apie kurį tenka kiek smulkiau išsistarti.

Sienos sargybinis turi prie savęs tiksliai nustatytą laikrodį ir kontroliuojantiems asmenims pažymėjimus daryti knygutę. Laikrodžio prisilaikydamas jis atlieka barelyje judesį iš vieno galo į kitą. (Panašus judėjimas daugiau taikomas nakties metu). Į tokius pat barelius padalinamas visas rajonas, kurių kiekviename, sienos sargybiniai pagal laikrodį tuo pat laiku judesį daro ton pat kryptin (daran judesį dešinėn bei kairėn distancija tarp viso rajono sienos sargybinių pasilieka ta pati, t. y. apie vieno barelio ilgumo). Pav., rajono distancija iš trijų sargybų barelių padalinama į 6—9 «nakties» barelius, kurie (atsižvelgiant vietos) maždaug $1\frac{1}{2}$ klm. ilgumo; bet geriausia ilgumas nustatyti prisilaikant tam tikro ilgumo laiko, būtent, 30 minučių, per kurį nakties barelis liuosai sargybinio būtų praeinamas. Bareliai rajone skaitomi eilės nr.nr. Nakčiai į kiekvieną tokį barelį siunčiama po vieną sargybinių.

«Dienos» bareliai dažniausiai esti sargybos barelio ilgumo, t. y. $2\frac{1}{2}$ —4 klm.

Kadangi dienos metu judėjimas per sieną, apeinant muitines bei pereinamus punktus, yra mažas, tai tuo metu sienos sargybai kuo mažiausia ir žmonių aikvojama, būtent: iš sargybos patruliuoja vienas žmogus visą sargybos barelį. Jei negalima barelis sekti iš aukštesnių vietų (miškai, kalnai), sienos sargybinis ir dienos metu nuolat vaikščioja iš vieno barelio galo į kitą ir vadovaudamasis laikrodžiu rūpinasi duotą barelį praeiti per paskirtą laikotarpį.

Sienos sargybinis perima dienos barelį rytui išaušus; jam barelin atvykus, naktį budėję sargybiniai perduoda savo barelius ir eina sargybos butan.

Nakties barelius užimti sargybiniai siunčiami pradedant temti ir nurodytu sargybos viršininko laiku pradeda barelio patruliavimą.

Pavyzdys 1. Rajono distancija padalinta į 6 nakties barelius, iš kurių po du tenka kiekvienai sargybai. Punktai skiria vieną barelį nuo kito, vadinasi «barelių punktai», kurių bus 7-ni prie šešių barelių. Punktų, kaip ir barelių numeracija eina iš dešinės į kairę (atsisukus veidu į svetimą valstybę) ir, pav.: 1-ai sargybai tenka 1-as ir 2-as nakties bareliai ir I, II ir III barelius skiriantieji punktai. Išsiųsti iš sargybos du A ir B sienos sargybiniai atvyksta: A į I-mą punktą, B į II punktą, lygiai, padėkim, 20 val. Per pusę valandos A sargybinis privalo būti II punkte, o B sargybinis III-m punkte; sekanciu pusvalandžiu grįžta abu vėl į pirmuosius punktus ir t. t. Tokį pat judesį vienon kryptin ir tuo pat metu daro visuose rajono nakties bareliuose visi sienos sargybiniai (žiūr. brėž. 1 Nr.).

Judėjimas sienos sargybinių nakties bareliuose taip pat galima matyti iš tokios lentelės:

Mėnesio diena	Laikas Val. min.	Sienos sargyb. at- vyko į barelių punkt.							Pastabos
		I	II	III	IV	V	VI	VII	
Gegž. 5	20 —	A	B	C	D	E	F		Iš sarg. išsiųsti atvyko per 30 m., perėjo iki šių punktų (didesnių), antrą pusę valandos grįžta į pirmąjį (mažesni) punktą ir t. t.
" "	20 30	A	B	C	D	E	F		
" "	21 —	A	B	C	D	E	F		
" "	21 30	A	B	C	D	E	F		
" "	22 —	A	B	C	D	E	F		
" "	22 30	A	B	C	D	E	F		
" "	23 —	A	B	C	D	E	F		

Kad daugiau paslėpus sienos sargy-

Tikslus tarnybos ėjimas policininką daugiau prirengia būti ištvermingu, sąžiningu ir drausmingu. Bendrai, tokiu būdu daugiau pasiekama teigiamų rezultatų negu saugojant be jokios sistemos. Nors sargybinio judėjimas yra šabloninis, tačiau sargybinis privalo būti tiek prirengtas, gudes, kad jis atlikdamas judesį galėtų save slapčiai laikyti ir reikale užsislėpęs patykti; per tas vietas, kuriomis niekas negal pereiti, jis paskubėja. Sulaikydamas asmenis ar kontrabandą visuomet savo užtrukimą pateisina.

Sekimas sienos slapukais.

Kad ir geriausiai atliekamas bus sienos patruliavimas, tačiau tik juo pasitenkinti — nepakanka ir neduos reikalingų rezultatų kovoj su kontrabanda ar slaptu sienos perėjimu, kurių nuolatinis amatas puikiausiai išmokina juos ir duoda galimybės naujausti visas silpnybes saugojančių sieną. Todėl, kad plačiau užkirsti jiems kelią, greta sienos patruliavimo, dar organizuojama sekimas slapukais.

Dienos metu, kada veik jokio per sieną nelegalio judėjimo nėra, slapukai nesiunčiami, o pakanka tik sienos sargybinių, bet naktį privalo būti į prieinamas nelegaliam judėjimui vietas kiek galima daugiau slapukų statoma.

Slapukų išsiuntimas ir užsilaikymas vietoje, privalo būti ypatingai slapčiai daromas, o taip pat slapukais siunčiami žmonės žymesnio gabumo, daugiau patikimi tarnyboje, gera klausa ir geromis akimis. Siunčiamas slapukas iš anksto privalo žinoti vietą, slapтус prie jos prieėjimus; jam nurodoma sutartiniai ženklai, kuriais galės atsisaukti bei pasirodyti ateinant pamainai ar kontroliuojantiems viršininkams, neišduodant reikalingo slaptumo. Taip pat nurodoma iš kur gauti pagalbą.

Atsižūrint į vietą ir nelegalio judėjimo koncentravimąsi, slapukai gali būti statomi gana toli užpakalin 1 — 2 klm.: prie sueinamų kryžkelių, paslaptingesnių kelių, takų, grioviuose, miškuose, kaimuose ar viensėdžiuose, kur renkasi kontrabandininkai, ar vietiniai žmonės užsiima kontrabanda bei asmenų per sieną pervedimu. Retkarčiais statomi slapukai sekti ir ištirti pačius sienos sargybinius bei į slapukus išsiųstus žmones.

Tamsios, vėjuotos ir darganuotos naktys yra daugiausia laukiamos kontrabandistų ir kitų norinčių slapčiai pereiti sieną, todėl tuo metu, kaip sienos sargybinis, taip ir slapukas privalo atydziausiai sekti, nebodami nuovargio, nė biaueraus oro; tik dienai išaušus grįžta pasilsėti.

Slapukų ir nakties sargybinių skaičius nustatomas atsižvelgiant į vietą ir kontrabandos judėjimą. Pav., klampios vietos, upės, ar ežerai jungia dvi valstybes, savaime yra kliūtys kokiam nors judėjimui, todėl tarp tokių vietų siauruose protarpiuose, kur būtų galimybė praeiti, statoma naktį slapukai, judamųjų sienos sargybinių visai nėra ten reikalo statyti.

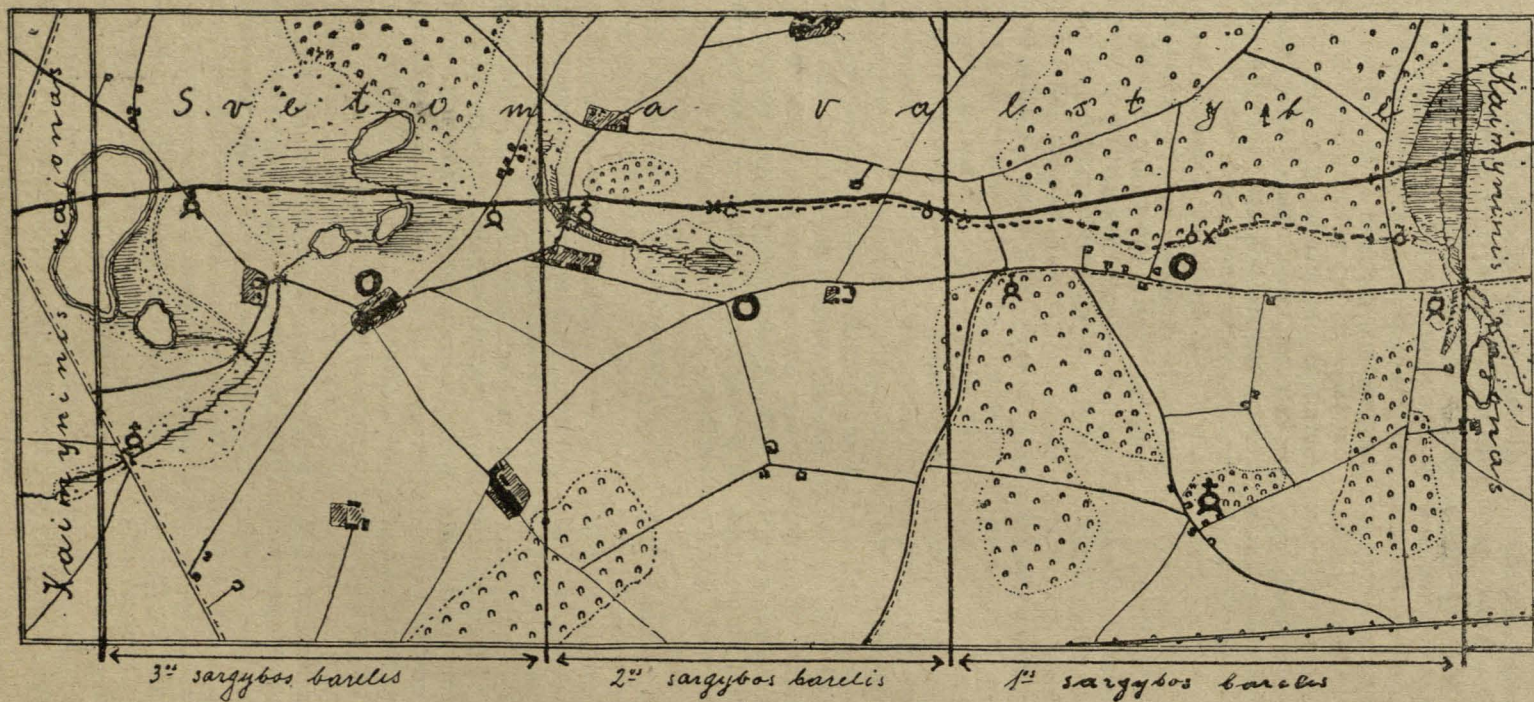
Kur siena eina miškais, nakties metu reik saugoti sienos sargybiniais, kurie turi vaikščiojimo taką kiek toliau nuo sienos, pamiške, kad tokiu būdu turėtų didesnį gryną plotą sekti, o sulaikant einančius ar važiuojančius, turėtų galimybę jiems neleisti miške pasislėpti. Slapukus statyti kiek atgal (užpakalin) nuo miško ant sueinančių kelių, takų, vedančiuose miškan slėnyse, tarpukalnėse, grioviuose (Žiūr. sienos apsaugos schema, brėž. 2 Nr.).

Kaip sienos sargybon, taip ir į slapukus reikalinga pratinti eiti tarnybą po vieną.

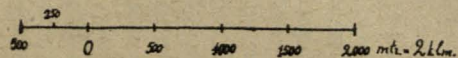
Slaptas sekimas ir vietos gyventojų pagalba.

Nemaža padeda kontrabandą ir asmenis gaudyti ištikimi vietos gyventojai, kurie betriusdami savo kasdieninius darbus, važinėdami miestelin bažnyčton, jomarkan ir p., lengvai sužino ir išsikalba tarp savęs apie pasirengusią pereiti sieną kontrabandą, jos apsistojimo vietą, kas ją apsiėmė vežti (kontrabandai vežti dažniausia samdomi vietos piliečiai), ėjimo kelius ir net laiką; taip pat apie asmenis: kur, pas ką apsinaikvojo nepažįstamas iš toliau einas asmuo, kuris norėdamas išgauti pas vietinį gyventoją patarimų, kaip ir per kur geriau pereiti sieną, pats nesivaržydamas ir nebijodamas save išduoda.

Gana nelengva yra iš pradžių vietinį gyventoją prikalbinti, kad pasienio policijai nuolatos teiktų pranešimų apie jo sužinotą kontrabandą bei asmenis. Visų pirma jis labai atsargiai žiūri, kad nebūtų susektas ar išduotas, o tai retkarčiais at-



Maštabas
1:50,000



Šutartini ženklai:

- — sargyby butai
- ⊙ — iistatyti slapukai
- ⊙ — sienos sargybinių
- — silnos sargybinio pūdepmo takas
- X — sienos sargybinių barelių skiriantys punktai
- — skiriantis dri valstybes sienos linija

Pieš. 2

sitinka, kad tokį pranešėją patiekia teismui kaip liudininką ir tuo jį išduoda; antra — kad jam būtų tinkamai už tai atlyginta.

Parenkant tokį žmogų tenka gerai įsigilinti į jo gyvenimą, būdo ypatybes, santykius su aplinkiniais, patriotizmo dvasią ir p. Iš pradžios reikia gerai jam įtikti, brangiau, negu verta, sumokėti už kokią iš jo gautą prekę ar darbą ir bendrai įgyti simpatijos ir draugiškumo bei pasitikėjimo. Kada panašiai dirva bus parengta, toks asmuo išdrįs pirmiausia teikti žinias apie blogas ypatybes ir palinkimus tų kaimynų ir aplinkinių, su kuriais jis geruoju negyvena: kada jie peržengė sieną, ką pernešė ir t. t., o kiek paskatinus atlyginimu jis taps tikru žinių teikėju. Turėdamas sau šioki tokį iš to pelną lengvai mokės ir daugiau tokių draugų rasti, kurie jam rinks žinias ar pranešinės betarpiiai.

Tik panašiais būdais galima patraukti vietos gyventoją pagalbon kovoti su nelegaliu per sieną judėjimu. Turint kelius žinių teikėjus lengva orientuotis išstatant slapukus kontrabandai ar asmenims sulaikyti ir nevarginti žmonių dažnai betiksliai siuntinėjimu į slapukus.

Apmokėti panašiams žinių teikėjams, neturint tam tikrų lėšų, tenka iš tų nuošimčių, kurie gaunami už sulaikytą kontrabandą, apie kurią jis iš anksto pranešė.

Tobulinant įvairius sienos sekimo būdus galima bus eiti prie idealio sienos apsaugojimo.

B. Tarnybos kontrolė.

Kiekviename darbe, tuo labiau pasienio tarnyboje, turi būti gera kontrolė. Sumanus tarnybos kontroliavimas neleidžia tarnautojui ištvirtinti, užsiimti juodais darbais: kyšius imti, iš savo vietos pasišalinti ir p.; tai silpnai sieną kontroliuojant tarnyboje nepastebimai vyktų ir pati tarnyba jai skirto tikslo nepasiektų. Tik dažnas ir netikėtas kontroliavimas sienos sargybinių ar slapukų priverčia sąžiningai eiti tarnybą, padeda jam nugalėti savo blogas ypatybes ir su laiku įkūnija sąžiningumą.

Sienos sargybiniai ir slapukai eidami tarnybon ima su savim «tarnybos knygutę» (geriausia yra, kada tokią knygutę turi kiekvienas sargybos žmogus). Sienos sar-

gybinis perimdamas barelį pasirašo perduodančio jį sargybinio knygutėn — «tokią dieną, val., minutę barelį tvarkoj priėmiau» (arba, radau sugadintus sienos ženklus ir p.), o perduodantis — pasirašo į naujo sargybinio knygutę, kad perdavė tokiu tai laiku. Naujai priėmęs barelį sargybinis, nurodyta judesio tvarka seka barelį. Perdavusis barelį sargybinis eina sargybos butan ir raportuoja sarg. viršininkui (jei aukštesnis viršininkas bus, tai jam), kuriuo laiku, kam ir kokiam stovy barelį perdavė ir kas įvyko jam esant barely.

Pasimainydami slapukai vienas kito knygutėn pažymi: kokiu laiku pasimainė, taip pat senas atvykusiam praneša ir nurodo kas pastebėta, girdėta ir p.; pargrįžęs sargybos viršininkui raportuoja apie pasimainymą ir ką pastebėjo sekdamas.

Sienos sargybinius ir slapukus tikrina: sargybos viršininkas 1 — 2 kart į parą, kontrol-patrulis 1—2 kart į parą. Rajono viršininkas tikrina sienos sargybinių ir slapukų tarnybą ir kartu seka tikslų kontroliavimą sargybų viršininkų bei kontrol-patrulių (nesitikėdamas sargybos viršininkas iš rajono viršininko jokios kontrolės, rasis toks, kad į sargybinio ar slapuko knygutę pasirašys tam grįžus iš tarnybos, arba išeinant tarnybon, o pastarasis nebijos visai pasišalinti iš vietos).

Kontrol patruliu vadinamas svetimos sargybos viršininkas tikrinantis viso rajono tarnybą tam tikru rajono viršininko slapta nurodytu laiku. Jis eidamas tikrinti ima iš savo pavaldinių vieną liuosą policininką. Kontrol patrulis skiriamas tikrinti tiktai naktį.

Kaip sargybos viršininkas, taip ir kontrol-patrulis turi tikrindamas tam tikrą knygutę į kurią pasirašo tikrinamas asmuo: be to, tikrinęs pažymi tikrinamo knygutėn (sargybinio ar slapuko), kokiu laiku, kur ir kokiam stovy atrado. Slapukas, kad save neišduotų, kitą kart tikrinančiam asmeniui pasirodo ar duoda žinoti, kad yra — nustatytais iš ankščiau sutartiniais ženklais.

Apie visus rastus tarnyboje apsieidimus, sargybos v-as ar tai kontrol-patrulis raportuoja rajono viršininkui.

Tarnybos tikrinimas privalo būti taip sutvarkytas, kad eina tarnybą visuomet tikėtusi pasitikti: ar sargybos viršininką, kontrol-patrulį ar rajono viršininką.

157801



Kontrol-patruliui viso rajono tarnybos tikrinimas yra nelengvas darbas ir juo delto per daug remtis negalima, todėl kontrol-patrulio pareigas atlieka paeiliui visų sargybų viršininkai, maž daug tokiu pavyzdžiu:

DATA		Kuri sargyba skiriama k. patruliui ir nuo kurio laiko pradėt.			Iš kurios sargybos pradėt
Mėn.	dien.	1 sarg.	2 sarg.	3 sarg.	
Geg.	5	21 val.	—	—	1-as sarg.
»	6	—	3 v.	—	1-as »
»	8	—	—	23 v.	3-as »
»	10	22 v.	—	—	3-as »
»	14	—	23 v.	—	1-as »
»	15	—	—	2 v.	1-as »
»	17	1 v.	—	—	3-as »

Panašus paskirstymas parengiamas rajono viršininko 1 — 2 savaitėms laiko iš karto ir kiekvienam sargybos viršininkui atskirai įteikiama, kuris privalo būti paslapti laikomas. Sargybų viršininkai vienas kito patruliavimo laiko taip pat neprivalo žinoti, todėl kiekvienam duodama tiksliai ji liečianti, bendros lentelės ištrauka.

Kontrol patrulis turi tas geras ypatybes, kad jo tikrinimas yra daugiausia bešališkas ir visai nenujaučiamas tikrinimo laikas.

(B. d.)

Šis tas del pasų.

Jei tamsta nemėgsti skolinti pinigų, elkis atsargiau su tais draugais, kurie ateina pas tamstą būdami visai ramūs ir tuojau pradeda anekdotus sakyti.

Baigęs pirmąjį anekdotą, toksai draugas veikiai paprašys paskolinti. Todėl jis ir atrodo toks linksmas ir nepriklausomas: ateitų tik jisai būdamas paniūręs ir sunkiai atsidusdamas, tamsta aiškiai suprastumei, kas čia yra. Dar draugas nespėtų su tamsta pasisveikinti, kaip jam sušuktumei, artindamasis prie savo draugo:

— Sveikas, sveikas tamsta... Viso labo... Brolau, skubu... Linkėjimus taviškiams.

Tatai mūsų laikais suprato visi aferistai ir žulikai ir suprato vienu atžvilgiu: pasų.

Prie manęs prieš šešeris metus Minske areštavo vieną žymų aferistą. Pastebėjęs, kad jį pažino ir kad jau jo niekas nebeišgelbės, jis net būdamas arštuojamas laikėsi visai linksmi:

— Tamsta turi su savim pasą? — paklausė jo vokiečių policijos agentas, kuris vykdė areštą.

— Pasą? O, taip — net keletą pasų turiu...

Nuo tos dienos pradėjau kartais susimąstyti ar pasas nėra tik pavojingas daiktas? Kiek tik aš mačiau po karo įvairių perėjusių — visi turėjo nuostabiai švairius,

nepaprastai teisingus pasus. Visi jie savo laiku gauti, laiku melduoti — žodžiu, visai patikimi.

Tie, kurie gyvena teisėtai, verčiasi teisėtu darbu, mažiausia rūpinasi pasu. Jie siunčia pasą įrašyti į rajoną vėluodami lygiai dviem savaitėm, nes nė į galvą neateina, kad tatai reikia padaryti.

— Tik pamanykit, na, o jei aš tik mėnesiu vėliau įsirašysiu — kam turės nuo to galva skaudėt?

Jei tokio žmogaus paso terminas baigėsi, jis neturi laiko eiti jo keisti... Apie moteris netenka nė kalbėti. Atsimenu, prie manęs nuo vienos ponios pavogė garlaivų ridikiulį. Ponia baisiai susijaudino. Paklausiau, kas buvo jos ridikiuly, ji susijaudinusi atsakė:

— Įsivaizdinkite sau: puikiausioji Paryžiaus lūpų pomada ir parduotuvės išduota sąskaita. Taip baisu... Taip gaila...

— O dar kas nors buvo?

— Daugiau nieko nebuvo. Kaž kokie popiergaliai... Rodos, pasas buvo... Todėl moteris dažniausia pameta visai nenaudingus, jų akimis žiūrint daiktus: bilietą ir pasą. Juk negali pamanyti kas nors, kad padori moteris štai važiuoja be bilieto, o pasas... kam, sakysim jį reikalingas.

Aš kaž kaip jau pripratau per paskutinius metus prie to, kad jei kas nors įklius į bėdą, o dar svetimoje vietoje ir,

pirmiausia, jis neturės paso — vadinasi, juo galima tikėti.

Įtartinų «be paso» tipas dabar visai jau išnyko gyvenime ir atsirado kitas «su daugeliu pasų», arba slėpiąs savo tamsų asmenį visai švairiu pasu. Nelegaliai gyvenąs žmogus, ar verčiąs įtartinu darbu, pirmiausia rūpinasi savo pasu. Pirm visko, jis bijosi patraukti į save policijos dėmesį kokiuo nors dokumentų netikslumu ir nepraleis jokio termino. Pasienny laiko prieš save pasą vėliavos vietoje. Greičiau sutiks išbūti dvi nakti nemigęs, o neišbus penkių minučių be oficialių popierių kišeniuje.

Šias mintis ir tēmijimus tikrinau įsižiūrėdamas į daugelį rusų emigrantų. Nelaimingas profesorius arba gydytojas, tik ne pėsčias bėgęs nuo bolševikų ir dabar kur nors tarnaujās už centus, kad tik nemirti iš bado — visuomet koks nors nelaimingas laikinas popierėlis, su dešimčia

prailginimų ir štempelių... Jam neduoda vizų, jam neleidžia gyventi ilgiau trijų dienų, jis trepinėja departamento koridoriuose. Jo akys išlindę iš kaktos nuo negalėjimo suvokti, ką su juo norima daryti. Bet tie, kurie, būdami emigrantai panaudojo visa — kokių tik neturi pasų: Rumunijos, Juodkalnijos, Kinų, Portugalų — nebent tik Siamo trūksta...

Ir štai kai mes savo laiku bijojome žmonių be paso, dabar saugojames žmonių, turinčių perdaug gerą pasą. Delto dabar visai sutinku su vienu juokingu pasakymu, kurį kaž kaip senai skaičiau anglų žurnale. Muitinės valdininkas kalbasi su savo padėjėju:

— Tamsta matei šį poną? Jis man atrodo labai įtartinas?..

— Ar gi jo popieriai netvarkoj?

— Atvirkščiai, perdaug tvarkoj.

Ark. Buchovas.

Daktiloskopijos pasisėkimai.

(Iš teismo salės).

Rygos apygardos teismas nagrinėjo įdomią bylą, kuria kaltinamasai buvo su-sektas išimtinai daktiloskopijos dėka ir ap-kaltintas nusikaltimu.

Bylos turinys yra šis.

Naktį 1924 m. prieš rugpiūčio 15 d. Rygoje, Malūnų gatvėje 87 — 89 Nr. iš Latvijos pieno ūkio centro draugijos už-darų butų buvo išplėšta, išlaužiant pinigų dėžę, 173.000 rublių ir apie 15.000 latvių markių. Dvejos buto durys buvo parinktu raktu atidarytos. Pinigų dėžės durys išgręžtos, mechanizmas ir dėžės spintos sulaužytos ir jos trys dėželės atidarytos ir sulaužytos.

Policininkas Jonas Oše, tiksliai apžiūrinėdamas dėžę, rado jos sienose keletą pirštų atspaudų, kurie buvo fotografuoti Lygindami atspaudus su esamais policijoje nusikaltėlių pirštų atspaudais, rado, kad pirštų atspaudai dėžėje visai tolygūs jau

pirmiau gerai žinomo policijai nusikaltėlio Roberto Neviedomskio, 41 m. amžiaus, pirštų atspaudoms.

Neviedomskis buvo areštuotas tais pa-čiais metais rugsėjo mėnesį Rygos pajūry, kur jis gyveno neįsiregistravęs. Padarius kratą, pas jį buvo rasta 31 latas ir 74 pa-što ženklai.

Teismo mokslo ekspertizos kabinetas, lygindamas Neviedomskio pirštų atspaudus su pirštų atspaudais dėžėje, rado, kad atspaudai priklauso vienam asmeniui.

N. 1912 m. už apgaudinėjimą, vogtų daiktų pirkimą ir vekselių padirbinėjimą buvo nuteistas areštantų kuopon trejiems metams, o 1919 m. už vogtų daiktų pirkimą vienam mėnesiui.

Apygardos teismas nuteisė Robertą Neviedomskį atiduoti trejiems metams į auk-lėjimo namus.

Instrukcija miesto policininkams.

(Taša. Žiūr. Nr. 3).

7) Jei gaisras įvyktų, tai policininkas privalo tuojau pranešti gaisrininkų komandai ir į nuovadą. Po šito, policininkas turi vykti į gaisro vietą ir imtis visų priemonių savais būdais gaisrą užgesinti. Jei būtų sandėliai žibalo, deguto, tepalo ir p. nedideliame kieky, tai reikia juos išnešti į nepavojingą vietą; jei gi dideliame kieky — tai užpilti vandeniu. Reikia pranešti apie gaisrą miegantiems name ir gelbėti ligotus ir vaikus. Jei name būtų įtaisyta elektros šviesa, tai tuojau reikia pranešti į elektros stotį, kad būtų išjungta energija. Taip pat reikia saugoti nuo blogos valios žmonių iš degančių namų išnešamą turtą.

Policininkas turi žinoti savo sargybos apylinkės signalus gaisrui pranešti ir mokėti su jais apsieiti.

H. Policininkų pareigos nusikaltimams įspėti ir užkardyti.

Įspėti nusikaltimus ir juos užkardyti bei apsaugoti bendrą nepavojumą yra svarbiausioji policijos pareiga, kurią sėkmingai atlikti privalo padėti ir kiekvienas sargybinis policininkas:

1) jis privalo sužinoti vietas, kame užsilaiko įtariamieji ir neturį dokumentų asmenys;

2) sekti žmonėse leidžiamus gandus ir neramias žinias, stengiantis sužinoti iš kur jie paeina ir apie viską pastebėtą pranešti į nuovadą;

3) pastebėjus, kad kas nors išeina iš namų ką nors nešdamas, ir būtų pamato įtarti, kad vogti daiktai nešami, tai policininkas turi sustabdyti jį ir paklausti: iš kur, ką ir į kur neša; pasitvirtinus įtariamui apieškoti jį ir nugabenti kartu su daiktais į nuovadą;

4) jei vėlai vakare arba naktį policininkas pamatytų žmogų, nešantį didelį rišulį, valyzą ir p., tai jis turi paklausti: kas jis per vienas, iš kur, ką ir kur nešas ir paskui, nematomai jį pasekęs iki kito sargybinio policininko, turi pasakyti sekančiam policininkui sekti tą asmenį toliau, arba gi iki kito sargybos vietos posto ir taip iki galui; jei gi nešas daiktus atsakytų taip, kad būtų galima jį įtarti vogus, arba jei jis eitų ne ten, kur pasakė, tai reikia jį sulaikyti ir nugabenti į nuovadą;

5) policininkas turi prižiūrėti, kad niekas nelipdytų afišų ir skelbimų, neturėdamas leidimo, arba naktį. Kiekvieną jo sargybos ribose (posto) užlipdytą afišą arba skelbimą policininkas turi perskaityti, kad įsitikintų, ar ji leista lipdyti;

6) policininkas turi sulaikyti kiekvieną asmenį, kurs mėtytų prie sukilimo raginančius atsisaukimus, skelbimus ir proklamacijas; kaltus tuo ir lipdžiusius neleistų skelbimų ir afišų, reikia sulaikyti, juos iskrėsti ir nugabenti su viskuo atimtu į nuovadą;

7) nešioti revolverius, kastetus, kinžalus ir p., kas neturi tam reikalingo leidimo, yra draudžiama, todėl policininkas turi sulaikyti kaltininkus ir vesti juos į nuovadą;

8) jei kas nors įteiktų (perduotų) policininkui kokį nors radinį, tai jis turi užrašyti radio varda ir pavardę ir gyvenimo vietą; radinį turi perduoti į nuovadą; pats asmeniškai policininkas neturi teisės atiduoti radinį jį pametusiam savininkui, bet turi pasiūlyti jam kreiptis tuo reikalu į nuovadą.

J. Policininkų pareigos varant areštuotus.

1) Areštuotus lydėdami, policininkai turi stropiai juos daboti ir jų nepalikti be priežiūros nei vienai minutei, kad ir rastų dar kaip svarbi priežastis.

2) Areštuotus reikia vesti gatvės viduriu, o ne šaligatviais, ir vengti gatvių ir rinkų, kur didelis žmonių judėjimas.

3) Su areštuotais nesikalbėti ir neleisti jiems kalbėtis su pašaliečiais. Niekur su jais neužeidinėti, ypač gi į gėrimų įtaigas, neleisti areštuotiems prašyti išmaldos arba priimti aukų.

4) Jei areštuotas kely pasijustų blogai (susirgs), tai policininkas gali paimti vėžę be apmokėjimo. Išimtinu atsitikimu leidžiama su areštuotu užėti į kiemą atlikti gamtišką reikalavimą, bet prieš tai reikia apžiūrėti išeinamoji vieta ir, jei ji pasirodys nepavojinga pabėgimui — tai galima į ją areštuotą įleisti.

5) Jei lydint areštuotus, vienas iš jų pabėgtų, tai policininkas privalo imtis

visų priemonių pabėgusį sugauti. Jis gali švilpimu reikalauti artimiausių policininkų pagalbos ir taip pat kviesti padėti pašaliečius — praeivius. Jei pabėgusį nebus galima sugauti, tai tuojau apie tai pranešti į nuovadą.

Pastaba: smulki instrukcija šituo reikalu policininkams turi būti duodama jų artimiausios vyresnybės.

K. Ypatingos policininkų pareigos, einant sargybą upių pakrantėse.

1) Policininkai turi prižiūrėti, kad nieks nesimaudytų maudymui nepaskirtose vietose.

2) Policininkai turi prižiūrėti, kad vaikais nebūtų paliekami arti vandens be priežiūros.

3) Pol-kai turi daboti, kad visoki valkatos (įtartini) nesitaisytų sau guolių (nemiegotų) šulėse (barkose), ant sielių, prieplaukose ir kitokiuose ant vandens įrengimuose.

4) Policininkų pareiga prižiūrėti, kad skęstantiems gelbėti įrankiai būtų savo vietose ir tinkamoje tvakoje.

5) Pol-kai turi prižiūrėti, kad nebūtų į vandenį verčiami nešvarumai, akmenys ir p.

6) Policininkai turi prižiūrėti, kad pavasarį ir rudenį, kada būtų pastatyti draudžią keliu eiti užtvėrimai, nieks neitų ledu per upę.

7) Į maudykles neturi būti įleidžiami girti, mažamečiai be suagusių; o taip pat nieks neturi į jas užėti su šunimis.

8) Maudyklės turi būti atidaromos ir uždaromos nustatytu laiku.

9) Policininkai turi prižiūrėti, kad valty, kuriomis keliama per upę žmonės ir kurios išduodamos pasivažinėti, būtų tinkamoje tvakoje, tvirtos ir kad į jas ne per daug žmonių susėtų.

10) Laivus iškraunant, prižiūrėti, kad karai būtų tvirti, darbininkai blaivūs, ir kad tilteliai karams važiuoti būtų lentų, tvirti ir pakankamai platūs.

Policininkas privalo sustabdyti iškrovimą sekančiais atsitikimais:

1) kada šulė sustos ne toje vietoje, kuri nurodyta liudyme;

2) kada šulėje bus kitos, paliudyme nenurodytos prekės.

3) kada karai būtų nepakankamai tvirti, jeigu vežant byrančią medžiagą, pavyz-

džiui akmenines anglis, užsiterštą gatvę, ir

4) vėjingam orui esant, jei iškraunamos byrančios prekės, gali būti išnešiojamos po gatves ir į artimų namų langus.

Visais šitokiais atsitikimais, sustabdžius iškrovimą, policininkas privalo pranešti į nuovadą.

L. Policininkų pareigos, skiriant juos prižiūrėti tvarkos viešuose vaidinimuose ir p.

1) Policininkai, skiriami tvarkai palaikyti teatruose, maskaraduose, koncertuose ir p., turi prižiūrėti, kad vežėjai nesigrūstų ir nebūtų jokio sulaikymo privažiavimo vietoje; viduje esantieji — turi prižiūrėti, kad prieangiuose ir koridoriuose nesistumdytų žmonės, rūpintis, kad nebūtų vagiama viršutiniai drabužiai, binokliai, lietsargiai ir iš kišenių. Jie turi gabenti į nuovadą tuos lankytojus, kurie išmesti iš susirinkimo dėl įžeidimo arba nepadoraus jų elgimosi.

2) Policininkai turi prižiūrėti, kad nieks nerūkytų tose vietose, kur rūkyti yra draudžiama. Neklaudžius kviesti pas dežuruojantį policijos valdininką.

3) Į sodus ir skverus neįleisti girtų. Žiūrėti, kad nieks neliptų per tvorą, nelaužytų medžių ir gėlių; kad bonos ir auklės nepalikytų vaikų be priežiūros, neleisti joms šurkščiai apsieiti su vaikais, o pastebėjus taip elgiantis užrašyti ir pranešti nuovadai.

5) Jei policininkai būtų paskirti tvarkai palaikyti viešuose pasivaikščiojimuose ir iliuminacijose, tai jie turi prižiūrėti, kad nevogtų, stabdyti ginčus, nesusipratimus, keiksmą ir peštynes, drausti nepadoriai juokauti, žodžiais ir veiksmais, neprileisti didelės ankštumos ir susigrūdimo, ir sulaikyti, vagiant ar sukčiaujant, sugautus asmenis. Turi daboti, kad nebūtų lošiama azartiški lošimai: kauliukais, kortomis ir p.

Policininkams kareivinėse gyvenant, dežuruojantis privalo prižiūrėti, kad ruoša būtų atlikta savo laiku, kad kambariuose būtų švaru ir kad valdiškas turtas būtų čielybėje.

Neleisti kareivinėse rėkauti, triukšmauti ir kelti netvarkos, lošti kortomis ir gerti svaigiuosius gėrimus.

Jei kas nors iš vyresnybės apsilankytų kareivinėse, tai dežuruojantis turi raportuoti (pranešti) apie esamą komandos sudėtį, taip pat apie tai, kas įvyko ir lydėti, apeinant kareivines (kambarius).

Lankytojus įleisti galima tik vyresnybei leidus.

M. Policininkų pareigos, esant jiems pagelbinėje sargyboje.

1) Nuo sargybos (posto) pamainytas policininkas, vyresnybės parėdymu, turi atvykti į nuvadą ir tam tikrą laiką pildyti pagelbinio sargybinio pareigas, atliekant nuovados vyresnybės pavestus tarnybos reikalus. Pavyzdžiui, dežuruoti nuovadoje, prižiūrėti areštuotus, kad jie būtų užrakinti pas dežuruojantį valdininką esančiu raktu, kad su jais nieks nesikalbėtų, apžiūrėti areštuotiems atneštą valgį ir p.

2) Sargybinių pagelbininkai gali būti nuovados viršininko siunčiami prižiūrėti švaros, tvarkos ir kad laiku būtų išvežami nešvarumai kiemuose, gatvėse ir aikštėse, kad nebūtų smarvės.

N. Policininkų pareigos, pildant jiems pavestus atskirus tarnybos reikalus.

1) Nepriklausomai nuo aukščiau minėtų pareigų pildymo, policininkams gali būti pavesta tam tikrus tarnybos reikalus atlikti: paieškoti nusikaltėlius arba pavogtus daiktus, surinkti įvairių žinių; gali būti paskirti į patrulius, lydėti už valstybės ribų išsiunčiamus asmenis, ir p. Pildydamas kiekvieną atskirą uždavinį, policininkas privalo visame kame vaduotis nurodymais to savo viršininko, kurs paliepė jam tą uždavinį atlikti.—Policininkas privalo tiksliai pildyti visus savo viršininko tuo reikalu duotus parėdymus.

Laikinos taisyklės pasienio (išskyrus Klaipėdos kraštą) vandenims nuomuoti žūklavimo tikslais.

1. Žūklavimo teisė pasienio vandenyse išnuomuojuama vietos gyventojams — žvejams vienmetinių apmokamų bilietų pagalba.

2. Žūklavimo bilietai išduodami atitinkamų apskrčių žemės tvarkytojų ir tuoju po to registruojami pasienio policijos tuose rajonuose, kur ketinama žūklavimo teisę vykdyti.

Pastaba. Prieš duodant bilietą žemės tvarkytojas turi užklausti pasienio policijos rajono viršininko, ar nėra iš jo pusės kliūčių delgaunančio bilietą asmens.

3. Kiekvienų metų gegužės ir birželio mėnesį pasienio vandenys skaldomi į kiek galint aiškius ribų sklypus, maž daug 15-30 ha kiekvienas. Sklypus nustato žemės tvarkytojas susižinojęs su atatinamais pasienio policijos rajonų viršininkais. Pastarieji turi teisės nurodyti vietas, kur žūklavimas būtų nepageidaujamas.

4. Kiekvienam sklypui ž. tvarkytojas duoda 5-10 bilietų, atsižvelgiant sklypo didumo, žuvingumo ir pasienio policijos pageidavimų. Esant daugeliui prašymų vienam sklypui, bilietai duodami, žiūrint irgi ir prašymų gavimo eilės.

5. Žūklavimo bilietas galioja nuo liepos 1 d. iki birželio 30 d. kitų metų ir moka 50 litų kiekvienam sklypui.

6. Bilieto savininkas savo teises vykdo, prisilaikydamas: 1) valstybinių vandens nuomavimo sąlygų, ypač 21-38 paragrafų, 2) privalomo įsakymo žūklavimo reikalais, 3) šių laikinųjų taisyklių, 4) pasienio policijos vietoje nustatomos tvarkos ir naujų šio srity valdžios parėdymų, šiam reikalui jis ir pasirašo pas žemės tvarkytoją bendrą visiems tos apskrities pasienio vandenų nuomininkams pasižadėjimą.

7. Bilietų savininkas naudoja žūklavimo teisę, kiek ji yra valstybinių vandens nuomavimo sąlygų 1 ir 2 paragrafe nustatyta, ir be raštiskų žemės tvarkytojo bei pasienio policijos leidimų negali tąją teisę perleisti kitiems, kad ir savo šeimos nariams, visumoj ar dalinai, neišskyrus mėsieriojimo teisės, kuri priklauso vien pačiam bilieto turėtoju.

8. Žemės tvarkytojas ir pasienio policija kontroliuoja vietoje nuomininkų veikimą. Nusizengęs, prieš 6 §-fe išvardintas taisykles, žvejys žemės tvarkytojo parėdymu nustoja žūklavimo teisės visuose jo išnuomuojuose pasienio vandenyse ir jo įmokėti pinigai negražinami.

9. Kontrabandos stiprėjimo momentais pasienio policijos rajono viršininkas gali kuriam laikui, iki atšaukiant, uždrausti žūklavimą išnuomuotuose vandenyse visiems ar atskiriems žvejams, dėl ko pastarieji negali reikšti pretenzijų.

10. Nesusipratimai ir neaiškumai riša-

mi žemės tvarkytojo. Pastarojo nutarimas gali būti apskųstas Žemės Ūkio departamentui.

11. Šios taisyklės įgyja galios p. p. Žemės Ūkio ir Vidaus Reikalų ministeriams jas pasirašius ir paskelbus «Lietuvoje».

Žemės Ūkio ministeris (pas) M. Krupavičius.
Vidaus Reikalų ministeris (pas) Endziulaitis.

Valstybinių ir valdžios globojamų vandenu

1. Vandenių nuomavimas šiais metais prasidės gegužės mėnesį. Valstybės žinioje esą vandenys išnuomuojami iš varžytinių, išskyrus vandenį atiduodamus nuomon ūkio būdu: a) vietos gyventojų kooperatyvams, b) kontrolės ir moklo reikalams, c) žemės ūkio draugijoms ir d) vandenys, dėl kurių dvejų iš eilės varžytinės nedavė teigiamų rezultatų.

Nuomavimas vykdomas apskrityse: Biržų ir Ežerėnų — apskrities agronomų, o kitur — apskričių žemės tvarkytojų.

Apie varžytinių laiką, vietą ir sąlygas skelbiama per savivaldybių raštines ir

nuomavimo ir žuklystės tvarkymo reikalu.

«Lietuvos» laikrašty. Informacijų tuo klausimu teikia minimi apskričių agronomai ar žemės tvarkytojai ir Žemės Ūkio departamentas (Kaunas, Kęstučio g-vė 15—17 Nr. kamb. 40).

2. Draudžiamasis žuvų neršto apsaugos laikas (Nuomavimo sąlygų 24 §) ir šiemis 1925 m. taikomas pernykštis, t. y. nuogegužės m. 1 d. iki liepos m. 1 dienai, kaip tas yra paskelbta «Lietuvoje» 135 Nr. iš 1923 m. VI. 20 d. «Privalomame įsakyme žuvų ūkio reikalais», kuris ir šiais metais pilnai veikia.

Žemės Ūkio departamentas.

Ž I N I O S

apie kontrabandos judėjimą Lietuvos pasieny nuo 1925—I—1 d. iki I/IV.

I. LATVIJOS SIENA.

Kretingos bare.

Sulaikyta asmenų	10
» kontrabandos:	
Spirito	80
Latviškų degtukų	350 pakel.
Pakulų	7 kl. 250 gr.

Mažeikių bare.

Sulaikyta asmenų	18
» kontrabandos:	
Vežimų	1 št.
Arklių	1 »
Negesintų kalkių	350 kl.
Vištų	2 št.
Degtukų	40 dėž.
Nosinių	22 št.
Vyriškų kojinių	11 porų
Moter. vasar. skanlių	8 št.
Materijos įvairių rūšių	39 metr.

Šiaulių bare.

Sulaikyta asmenų	18
» kontrabandos:	
Latviškos degtinės	7 litr.
Latviškų degtukų	62 dėž.
Papirosų	198 št.

Muilo	1/2 klgr.
Kiaušinių	101 št.
Slyvų	8,7 klgr.
Razinkų	8,6 »

Biržų bare.

Sulaikyta asmenų	18
» kontrabandos:	
Medžioklės šautuvų	1 št.
Moteriškų pusbačių	3 poros
Vyriškų	1 »
Sandalių	1 št.
Kaliošų	1 »
Skarelių	7 »
Besmena	1 »
Marškinių	1 »
Apat. kelnų	4 »
Medž. baltin.	8 arš.
Skarelių	7 št.
Kiaušinių	41 »
Duonos	2 klgr.
Kiaulienos	6 1/2 »
Rūkytos žuvies	500 št.

Rokiškio bare.

Sulaikyta asmenų	10
» kontrabandos:	
Latviškų degtukų	1486 džt.

Latviškos degtinės	0,6 litr.
Arklių	1 št.
Ežerėnų bare.	
Sulaikyta asmenų	9

II. DEMARKACIJOS LINIJA.

Ežerėnų bare.	
Sulaikyta asmenų	8
Utenos bare.	
Sulaikyta asmenų	13
» kontrabandos:	
Karvių	2 št.
Ašių	4 »
Ukmergės bare.	
Sulaikyta asmenų	60
» kontrabandos:	
Rogių	1 št.
Arklių	1 »
Pakinktų	1 komp.
Naminio tabako	22 kl. 135 g.
Lenkiškos degtinės	3 litr.
Obuolių	81 kl. 800 g.
Ivairios medžiagos pirktos .	33,20 mtr.
Naminės medžiagos	23 mtr.
Moterišk. šilk. šalikų	48 št.
Perlių akselinėms mašin. . .	13 »
Galv. papuoš. vestuvėms . .	25 »
Gėlių vestuvėms	1 »
Vilnoms valyti šepėčių . . .	1 »
Smulkių daiktų	1 maišas.
Trakų bare.	
Sulaikyta asmenų	42
» kontrabandos:	
Sacharino	400 klgr.
Grikinių kruopų	14 »
Kumpio	3 »
Lašinių	1 kl. 250 g.
Naminio tabako	1 klgr.
Aluminiinių šaukštų	3 št.
Vežimų	1 »
Arklių	2 »
Pakinktų	1 pora
Karolių	1 »
Kojinių naujų	1 »
» dėvėtų	3 »
Naujos medžiagos	2 mtr.
Rankšluosčių dėvėtų	2 št.
Moteriškų marškinių	5 »
» kelnų	4 »
» maršk. megstų	1 »
» kostiumų	1 »
Megstinių suknelių	1 »
Megstų kostiumų	1 »
Šilkinių suknelių	1 »
Apatinių »	2 »

Viršutinių suknelių dėvėtų .	1 »
Šilkinių bliuzkų	2 »
Dėvėtų »	1 »
Nosinių	10 »
Lifčikų	4 »
Staltiesių dėvėtų	1 »
Moter. pusbač. lakir.	1 pora
Tuflų	1 »
Kaliošų	1 »
Ilgų moter. batų	1 »
Konfitūrų	2 klgr.
Medaus	2 klgr.
Kiaušinių	31 št.
Dėvėtų moter. skarų	1 »
Skrybėlių	1 »

Alytaus bare

Sulaikyta asmenų	5
Seinų — Marijampolės bare.	
Sulaikyta asmenų	38
» kontrabandos:	
Druskos	230 klgr.
Sacharino	13 klgr.

III. VOKIETIJOS SIENA.

Vilkaviškio bare:

Sulaikyta asmenų	50
» kontrabandos:	
Dviračių	2 št.
Apelsinų	1500 »
Arklių	3 »
Spirito	5 litr.
Konjako	2 »
«Actorum sulfuricum»	4 klgr.
Šilkinio kaspino	5370 metr.
Baltinių	5 št.
Staltiesių	7 »
Anodijos	21 1/2 klgr.
«Actchum sulfuricum»	222 klgr.
Acchta sulfuricum	14 »
Vežimų	1 št.
Pakinktų	1 pora.

Šakių bare.

Sulaikyta asmenų	25
» kontrabandos:	
Spirito	1069 litr.
Tuščių blėkinių	10 št.
Valčių	3
Lašinių	3 kl. 600 g.
Kralikų	2 št.
Arklių	2 »
Senų kepurų	1 »
Vyriškų kostiumų	1 »
Geležinių bosų	1 »

Lietuvos kariuomenės karininkų laikraštis

„KARDAS“

Pradėjo eiti š.m. sausio 15 d.; eina du kart į mėnesį 16 psl.

Laikraštis svarsto kariuomenės, krašto gynimo, karo mokslo ir karo meno klausimus. Laikraščiui rūpi tirti savo krašto apsaugos ir jos resursų klausimus, stiprinti tarp kariuomenės ir visuomenės dvasios vienybę ir aiškinti visuomenės vaidmenį krašto gynimo darbe. Dedama žinių iš mūsų ir kitų valstybių kariuomenių gyvenimo.

«Karde» bendradarbiauja tikrosios ir atsargos tarnybos karininkai ir kiti tautos ir visuomenės veikėjai.

„KARDĄ“ leidžia Karo Mokslo Draugija, atsakomasis redaktorius majoras K. Skučas.

P R E N U M E R A T A:

LIETUVOJE: metams—32 lt. pusmečiui—17 lt., mėnesiui—3 lt.; kariams per savo dalis metams — 24 lit., mėnesiui — 2 lit. Atskiras numeris visiems — 1 lt. 50 ct.

UŽSIENYJE: metams — 48 lt., pusmečiui — 25 lt., mėnesiui — 4 lt. 50 ct.

Adresas: Kaunas, Vyriausiasis Štabas.

Samuelis Muškatas ir Ko.

Kaunas, Laisvės alėja 61 nr. :: :: :: :: :: Telefonas 869.

Įvairių firmų

medžioklės šautuvai

„A. Francotte & Co.“, „Bayard-Pieper“, „Fabrique Nationale d'Armee de Guerre“, Liege.

„Šautuvai žviruvki“ „Sauer & Sohn“, „Gecado“ „Geco“ ir kiti. Įvairių modelių ir kalibrų vokiečių, belgų ir ispanų revolveriai.

Parakas, šoviniai, gilzos, šratai ir kiti medžioklės reikmens. Geležies išdirbiniai, varomieji diržai ir žemės ūkio įrankiai.

P. 06967 / 1925

23. k. l.
20 k. mot. 1
20 k. l.
10 d. pol.
60. k.
15. l.

100.
31

Kaina 1 lt. 50 ct.